ЯНЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 93 (4985)
Вторник
Майн
7
1946 он

Сэн 20 мүнгэн.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ урьһаламжа болбол манай оронэй сэрэгэй-экономическа хүсэн шадалые улам бүхэжүүлхэ ба арад зоной ажабайдалые улам хүхюун сэнгүү болгохо байна.

Энэ урьһаламжа захяагүй нэгэшье хүн байха ёһогүй!

Тарилгын ябасые түргэдхэхэ

Республикын олонхи колхозууд полевой хүдэлмэридэ апрелиин эхеэр ороо, тарилгын урда тээхи газарай элдүүрилгые хаһа соонь эхилһэн бай... Энэ хадаа колхозуудта газар ... хүрьһэндэ шинг нойто эл... тогтоожо, 1946 ондо үндэр ургаса хуряаха үндэһэ һуури табиха арга олгобо. Гэбэшье, үндэр ургаса түйлэхэ ябадал гансал газарай хүрьһые элдүүрижэ, тэрээндэ шинг нойто тогтоолго шиидхэгдэдэг бэшэ, харин саашаа тон шухала эрилтэнүүдые бэелүүлһээ болодог байһаниинь хэн... мэдээжэ.

Юуһэн түрүүндэ, газарай элдүүрилгын агротехникын заабариин ёһоор дүргэжэ, тарилга хэхэ эрхим шанартай болгохо хүдэлмэри МТС, колхозуудай эгээл шухала зорилго мүн. Энэ хүсэд ойлгоһон хэдэн түрүү бригада болон колхозууд газарай хүрьһые соонь, эрхим шанартайгаар бэлдэжэ, эртын ороолһото культуранууд һайнаар тарижа эхилхэ ябадал...

...-Кударын МТС-эй түрүү тракторист нүхэр Дамбаевай хүтэлбэрилдэг бригада республика соо эгээл түрүүн полевой хүдэлмэреэ эхилээ һэн. ...һээ хойшо нүхэр Дамбаевай бригадын гэшүүд машинануудаа техническэ тон һайнаар харууһалжа һаадгүйгөөр хүдэлмэрилүүлэн, тракторна ... ринүүдэйнгээ хабарай түсэбые ... дүүргэһэн байна. Мүнөө энэ бригадынхид тарилгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар үргэлжэлүүлһээр. Тэрэшэлэн Саянтын МТС-эй ... Дымрылов, Курбын МТС-эй нүхэр ... Гатабин, Хориин МТС-эй нүхэр ...ев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд тракторна хүдэлмэринүүдэ... түсэбүүдые болзорһоо урид дүүргэһэн байна.

Түрүү колхозууд ороолһото культуранууд эртын тарилга хэхэ, газар хахалха хүдэлмэринүүдээ эрхим шанартай дүүргээд, тарилгаа үгөөмүү шиидхүүтэйхэн байха юм. Гэхэдэ, республика дотор хабарай тарилга тон удаанаар ябуулагдажа байна. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй эдэ ... хэ эн олон колхозууд ороолһото культурануудай эртын тарилгые хэжэ ...гээд байгаа һаа, мүнөө жэлдэ ... жэшээн үгы шахуу байха юм. ...ын аймагай колхозууд хабарай ... хүдэлмэриин ябасые нёдондо... һоо унжагайгаар үнгэргэжэ бай... Аяар майн 1 хүртэр дэрэхи ай... нэгэшье гектар тарилга хэгдээ... байһан баримта эдээниие хүсэд ...жэ үгэмөөр. Тэрэшэлэн Хориин ...ууд газар хахалха түсэбөө тон ...тагүйгөөр дүүргэжэ байха юм ... гол шалтагаан юуб гэхэдэ ... колхозуудай хабарай полевой ...эриие ехээр гээгдэжэ эхилһэн ...түүнүүдээ ябууд усадхаха ту... ямаршье хэмжээ абаагүй байһан ...һээ болоно. Мүн аймагай партиин... советскэ, газар таряалангай ор ануу... ...гүйгөөр колхоз бүхэнэй тарилгые ...хэ тушаа хүсэд туһаламжа бо... хүтэлбэри үгтөөгүй байгаа гэхэдэ ...гүй.

...ын эй аймагта хабарай газар ха... бараг һайнаар ябуулагдажа ... болобошье, ороолһото культура... эртын тарилга болоогүй удаан ... хэгдэжэ байха юм. Ушарынь, энэ ... дотор аяар майн 1 хүртэр нэгэ ... гектар тарилга хэгдээгүй байгаа. ...шэбэрэй, Баргажанай, Яруунын ... аймагуудаар тарилгын хүдэл... байһал удаан ябажа байна.

Республика дотор хабарай тарилгын ...гэр байһан шалтагаан юун ...һэ гараа гэхэдэ, нютагуудтахи ... советскэ, газартаряалангай ... хүдөө ажалай мэргэжэлтэдэй ..., бригада, звенонуудта бодото ...эри үзүүлээгүй, тэдэнэрэй политическэ болон үйлэдбэриин угаа ехэ дэбжэлтэнүүдые үдэр бүриинь ажал дээрэ хэрэглээгүй, тэрэшэлэн социалистическэ мүрысөөе онсо һайнаар дэлгэрүүлхэ ябадал хангалтагүйһөө болоһон байха юм.

Зарим нютагуудай колхозууд ба МТС-үүд имагтал тоогой тэмсэл хээд, эрхим шанар сахиха шухала уялгаяа дүүргэнэгүй. Тиимэһээ тарилга болон газар элдүүрилгэ дээрэ агротехникын эрилтэнүүдые хазагайруулһан ушарнууд тохёолдоно. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай „Красный Заган" колхоз полевой хүдэлмэриие бараг һайнаар ябуулжа байһан болобошье, шанар сахиха шухала эрилтэ бэелүүлхын түлөө тэмсээгүй байһаниинь элирээ. Ушарынь хадаа, тус колхоз аяар 7 морин, 5 тракторна сеялкэнүүдтэй байһан аад, таряагаа гараар хаяжа байба. Тэд, ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айком, аймгүйсэдком болон газарай таһаг энээндэ ямаршье хэмжээ абаагүй байха юм.

Сэлэнгын МТС-эй 6 бригада газар элдүүрилхэ агротехникые хазагайруулһан байгаа. Аяар 36 гектар гүйхэнөөр, газантайгаар хахалһан трактористнуудта тус МТС-эй дирекци энэ тэхэ хэмжээ абаагүй, агротехникые хазагайруулһан энэ баримтые һая болтор хүсэд элирүүлээгүй байба. Хабарай тарилгын агротехникые бүдүүлигээр хазагайруулжа байһан ябадал ондоошье МТС болон аймагуудаар үзэгдэнэ.

Агротехникын заабариие хазагайруулһан эдэ баримтанууд үндэр ургаса хуряажа абаха ябадалда тон ехэ һаад тохёолдуулха байна. Хэрбээ тарилгын шанарые сахингүйгөөр полевой хүдэлмэриие хэдышье түргэн дүүргэбэл, тогтууритай һайн ургаса хэзээшье хуряагдахагүй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэдэ МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партиина организацинууд агротехникын эрилтэнүүдые хазагайруулһан ябадалтай эрид тэмсэл хэжэ, хүн бүхэндэ үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлүүлхэ ябадал хангаха уялгатай. Тарилгые эрхим шанартайгаар, түргэн дүүргэхэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ гол үүргэтэй байһан хүдөө ажалай мэргэжэлтэд колхозник бүхэндэ үдэр бүриин заабари үгэжэ, агротехникые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ байна.

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэбөөр хүдөө ажалай урда табигдаһан айхабтар ехэ зорилгые бэелүүлхэ түрүүшын алхам хэгдэжэ байһан энэ хабарай тарилгые үсөөн хоног соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ социалистическэ мүрысөөн угаа ехэ удхашанартай. МТС, колхоз, бригада, звено, хүн бүхэнэй дунда дэлгэрүүлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөн хоёһон саарһан дээрэ үлэхэгүй, харин хаа-хаанагүй бодо тоор ябуулагдаха ёһотой. Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд таһалдалгүйгөөр гаргагдажа, хүн бүхэндэ мэдэгдэжэ байха зэргэтэй. Колхозуудай правлени, партиина организацинууд мүрысөөнэй түрүүшүүлые урмашуулха, тэдэнэрэй хүдэлмэриин дүршэлые нэбтэрүүлхэ шухала хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ байһанаа хэзээшье мартаха ёһогүй.

Нүгөөдэр ороной бүхы ажалшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайниие илалта түгэлдэрөөр дүүргэһэн Илалтын түүхэтэ һайндэрые тэмдэглэхэнь. Энэ агуухэ үдэрые ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө хүн бүхэн шанга тэмсэл хэжэ байна. Тэрээнтэй хамта, манай республикын колхозно таряашад ба МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд тарилгын ябасые улам шамдадхажа, энэ үдэртэ эрхим бэлэг бариха байһаниинь лабтай.

Нүхэд колхозникууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! 1946 ондо үндэр ургаса хуряажа, дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ бата бэхи һуури табия.

ЭРХИМ ХАРГЫ, ХУУРГЭНУУДЭЭР
ЭХЭ ОРОНОО БАЯЖУУЛХАЯА,
ТУМЭР МОРИН ПОЕЗДНУУДАА
ТУРГЭН БУШУУ ТАБИЛУУЛХАЯА,
ШЭНЭ УРЬҺАЛАМЖАЯА ЗАХИБАБДИ,
ШИ НҮХЭР, ЯАГААБШИ?

Гүрэнэй финансова хэблэлээр гаргагдаһан, уранзураашан А. Волошиной зураһан плакат.

(ТАСС-эй фотохронико).

РЕСПУБЛИКА СООГОО ТҮРҮҮЛҺЭН АЙМАГ

ОРЛИК. Майн 6. (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозуудаар ба эмхи зургаануудаар СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжые захиха ябадал эрэгтэй эмэгтэй колхозникуудай болон албахаагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэжэ байна.

Һүүлэй мэдээгээр тус аймагай колхозникууд 141 мянган түхэригтэ урьһаламжа захижа, тэрээнээ 100 процент сэбэр мүнгөөр оруулһан ябадал хадаа тус аймагай ажалшадай политическэ эдибхиин дээшэлһэниие эли тодоор харуулжа үгэнэ.

Тэрэшэлэн аймагай эмхи зургаануудай албахаагшадай дунда гүрэнэй урьһаламжа захиха ябадал эмхитэй гуримтайгаар ба тэдэнэрэй эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэнэ. Эндэхи албахаагшад 200 мянган түхэригтэ урьһаламжа захяад, 54 мянган түхэригыень сэбэр мүнгөөр гүрэнэй банкда тушааба.

Мүнөө аймагай ажалшадай дунда СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжа захиха ябадал үргэлжэлһээр.

Колхозно центрһээ холо газарта гэхэ гү, али малай фермэнүүд болон отогаар агнууря хэжэ ябаһан колхозникууд урьһаламжые гаргаха тухай правительствын тогтоолые дууламсаараа тэрэ дары колхозойнгоо центртэ ерэжэ, ехэхэн хэмжээнэй мүнгэндэ гүрэнэй урьһаламжые захижа, советскэ патриотизмын үргэдэжэ байһаниие харуулна.

—Шэнэ урьһаламжа хадаа дайн сэргээр һандарһан арадай ажахые түргэнөөр һэргээн бодхоохоһоо гадна, манай арадай ажахые дайн сэрэгэй урда тээхидэ орходоо улам саашань үндэр ехээр хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгада зорюулагдаһан дээрээ нь, бидэнэр юугээшье хайрлангүйгөөр нөөсэлөө үгэхэбди,—гэжэ аймагай колхозникууд нэгэн һанаагаар мэдүүлнэ.

Урьһаламжа захиха талаар республика сооогоо түрүү һуури эзэлһэн энэ аймагай ажалшад үндэр темпээ алдахагүй бэзэ гэжэ найдагдана.

Үндэр дэбжэлтэтэйгээр угтаба

Арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжа гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол тухай мэдээсэлые Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводой коллектив түйлай ехэ политическэ дэбжэлтэтэйгээр угтабад.

Энэ тогтоолой радиогоор дамжуулагдаһан дары ПВЗ-гэй цехүүдтэ үдэшын халаанда хүдэлмэрилэгшэдэй митингнүүд боложо, эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженернүүд ба техникүүд болон албахаагшад урьһаламжа гаргаха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые айхабтар үндэр дээдэ дэбжэлтэтэйгээр һайшаан угтажа, нэгэн хүн шэнгеэр агууехэ Эсэгэ оронойнгоо улам саашадаа хүсэн түгэлдэр байхын хэрэгтэ зорюулжа урьһаламжа захилгые эхилбэд. Эдэ митингнүүд дээрэ үгэ хэлэгшэд «Шэнэ урьһаламжа хадаа манай ороной арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ, ажалшадай үнэр баян байдалай хэмжээе улам һайжаруулха, Эсэгэ оронойнгоо хүсэн шадалые саашадань бүри ехээр бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай. Тиимэһээ бидэнэр нэгэн хүн шэнгеэр энэ урьһаламжа захиха ёһотойбди» гэжэ мэдүүлбэд. Митингнүүдэй һүүлээр заводой һүниин халаанда хүдэлмэрилжэ байһан хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд ба албахаагшад урьһаламжа захилгада хабаадажа, хэдэхэн минутын турша соо хамта 841.300 түхэригтэ урьһаламжа захибад.

Майн 4-эй үглөөгүүр үдэрэй халаанда хүдэлмэрилэгшэдэй митингнүүд хүдэлмэришэд, инженернүүд техникүүд ба албахаагшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрбэ. Үгэ хэлэгшэд агуухэ Эсэгэ оронойнгоо улам саашадаа урган һалбарха хэрэгтэ зорюулагдаха урьһаламжые нэгэн һаналаар захихые бээ бэедээ уряалба. ПВЗ-гэй гэр байрын ба коммунальна таһагай баниие даагша нүхэр К. Н. Носова ингэжэ мэдүүлбэ: «Би һаяхан хүдэлмэрилэг болоһон байбашье, Эсэгэ оронойнгоо улам саашадаа хүгжэн мандахын түлөө гүрэнэй урьһаламжые 2 һарынгаа салинда гү, али 1600 түхэригтэ захинаб».

Заводой центральна лабораториин слесарь, һаяхан Улаан Армиһаа табигдажа ерэһэн нүхэр Н. Г. Таракановский—«Үнгэрэгшэ жэлдэ хорото дайсанаа хурдан түргэн дарахын тула урьһаламжа захиһан ба мүн Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ гамнангүй тэмсэжэ ябаа һэмди, мүнөө агууехэ илалта түйлаад, амгалан байгуулалтын үедэ ороод байхадаа, арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө үлэмжэ зөөри ба нөөсэлгые зорюулха ёһотойбди» гэжэ мэдүүлээд һарынгаа салингай 133 процентээр урьһаламжа захиба. Заводой центральна лабораториин коллектив 100 процент хабаадажа урьһаламжа захилгаар завод соогоо түрүүлжэ дүүргэв. Энэ коллектив дунда жэшээгээр һарын салингай 118 процентээр урьһаламжа захиба.

ПВЗ-гэй паровозо-хабсаралгын цехын коллективэй стахановец нүхэр Ребункий 5 неделиин салинда урьһаламжа захяад, мүн иимээр захихые коллективээ уряалба. Удаань нүхэр Карюкин ба Терехов коллективээ уряалжа үгэ хэлэбэ. Энэ цехын коллектив майн 3-ай үдэшын 12 часта 125 мянган түхэригтэ урьһаламжа захяад, тэрээнээ үргэлжэлһээр.

Заводой ажалай ба салин хүлһэ тоосохо таһаг, кадрые эрхилхэ таһаг ба финансын таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд урьһаламжа захилга дүүргэжэ һарынгаа салинай фондые 20—30 процент үлүүлбэ.

Майн 4-эй үглөөнэй 10 часта ПВЗ-гэй коллектив 2.160.000 түхэригтэ урьһаламжа захиба. Урьһаламжа захилга ПВЗ-гэй коллективтэ үргэлжэлһээр.

Булад шудхалгын цехын мастер нүхэр Кенит 950 түхэриг салин абадаг аад, 2 мянган түхэригтэ, залуу хүдэлмэришэн—слесарь нүхэр Воевода 500 түхэриг салинтай аад, 1000 түхэригтэ, гэр байра ба коммунальна таһагай кочегар нүхэр Доргунова 400 түхэриг салин абадаг аад, 700 түхэригтэ, мүн токарь Н. Н. Медведьев 500 түхэриг салинтай аад, 900 түхэриг, молошо дархан П. И. Агапов 400 түхэриг салинтай аад, 600 түхэригтэ урьһаламжа захиба. Иимэ һайн жэшээ харуулжа байһан нүхэд олон.

Г. ДАНЗАНОВ.

Шэнэ уялгануудые абана

Гүрэнэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад Илалтын үдэрэй һайндэртэ зорюулан шэнэ уялгануудые абаба. Тиин эдэ уялгануудаа тус коллективэйхид хүндэтэйгөөр бэелүүлжэ эхилбэ.

Нүхэр Болотовой хүтэлбэрилдэг цехын коллектив Илалтын үдэрэй һайндэрэй хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсажа, апрель һарынгаа үйлэдбэриин түсэб 125 процент дүүргэбэ.

Энэ коллективэй дунда стахановска ажа аараа шалгарһан столярнууд Егоров ба Черных гэгшэд апрель һарынгаа түсэб 317—350 процент дүүргэһэн байгаа һаа, мүнөө эдэнэр май һарын үйлэдбэриингөө түсэб 350 процентһээ дээшэлүүлхэбди гэһэн шэнэ уялгануудые абаад, тэрэнээ нэрэтэйгээр бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа ба шадабаряа гаргажа байна.

Нүхэр Фроловой хүтэлбэрилдэг цехын эрхим стахановецууд фрезеровщик Н. Коровченко ба Я. Мишкин хоёр апрель һарын түсэбые 200—250 процент дүүргэжэ, социалистическэ мүрысөөндэ жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлаад, Илалтын үдэрэй һайндэр хүртэр үдэрэйнгөө даалгабарита нормые 300—325 процент хүртэр дүүргэхэбди гэһэн шэнэ уялгануудые абабад.

Тус заводой коллективэй дунда майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоогүй хүн байгаагүй. Мүнөө эдэнэр Илалтын үдэрэй һайндэрые ажалай үнтэр амжалтануудаар угтаха гэһэн нэгэн хүсэлэнтэй.

Урдань завод соогоо үйлэдбэриингөө түсэб ходоодоо дүүргэдэггүй нүхэр Пиневич гэгшын бригадынхид майн урда тээхи мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсоһоной ашаар апрель һарын үйлэдбэриин түсэб 115 процент гүйсэдхэбэ. Тус коллективэй түрүү стахановецууд токарь Соломакин, фрезеровщик Бабиевский гэгшэд һарынгаа даалгабариие 111—162 процент дүүргэжэ бригада соогоо суурхаба.

Советскэ арадай Илалтын үдэрэй агууехэ һайндэрые энэ заводой коллектив үйлэдбэриин шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтахань.

Б. ДАНСОРУНОВ

17 миллион 751 мянган түхэригтэ захигдаба

...ай 5-ай һүниин 12 часта манай ...ликын эрэгтэй эмэгтэй ажалшан СССР-эй арадай ажахые һэргээн ...хо ба хүгжөөхэ гүрэнэй урьһаламжа 17 миллион 751 мянган түхэриг ... захяад, 3 миллион 177 мянган ...гыень сэбэр мүнгөөр гүрэнэй ... тушаагаад байна.

...үйлэдбэриин предприятинуудай ...ри эд, инженерно-техническэ ...эрилэгшэд болон албахаагшад, МТС, совхоз ба эмхи зургаануудай ...эришэдэй болон албахаагшадай ... 38 миллион 785 мянган түхэригтэ гүрэнэй урьһаламжа захигдаба.

Колхозно таряашад гүрэнэй урьһаламжые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр захижа ... турша манай эндэхи эрэгтэй ... колхозникууд 8 миллион 966 ... түхэригтэ гүрэнэй урьһаламжа ... зууралаа, 3 миллион 17 мянган түхэриг сэбэр мүнгөөр оруулһан байха юм.

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд, МТС, совхоз болон эмхи зургаануудаар урьһаламжые захиха ябадал урда мэтэ эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна. Өөһэдынгөө нөөсэлые. Эхэ орон йнгоо улам саашадаа хүгжэн бадарха ябадалда үгэхэ гэһэн патриотическа хүдэлөөн үдэр ба час ерэхэ тудам ажалшан арадай дунда үргэдэнэ.

Зарим түрүү предприятинууд ба колхозуудай коллективүүдээр гүрэнэй урьһаламжые захиха ябадал урда урдынхидаа орхотоо ажалшадай айхабтар ехэ эдибхитэйгээр үнгэргэгдэжэ советскэ арадай өөрынгөө инаг хайрата Эхэ орондоо, большевистскэ партидаа ба советскэ правительстводоо үнэн сэхэ байһаниие эли тодоор гэршэлэн харуулна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй Эдеэ-хоолой Резервнүүдэй Министерствые бии болгохо тухай

СССР-эй Эдеэ-хоолой Резервнүүдэй Министерствые бии болгожо, тэрээндэ гүрэнэй бүхы эдеэ-хоолой резервнүүдые дамжуулан үгэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной майн 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй Эдеэ-хоолой Резервнүүдэй Министрээр нүхэр Д. И. Фомин гэгшые томилхо тухай

СССР-эй Эдеэ-хоолой Резервнүүдэй Министрээр нүхэр Фомин Дмитрий Ивановичые томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной майн 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй Материальна Резервнүүдэй Министерствые бии болгохо тухай

СССР-эй Материальна Резервнүүдэй Министерствые бии болгожо, тэрээндэ гүрэнэй бүхы материальна резервнүүдые дамжуулан үгэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной майн 4.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СССР-эй Материальна Резервнүүдэй Министрээр нүхэр М. В. Данченко гэгшые томилхо тухай

СССР-эй Материальна Резервнүүдэй Министрээр Данченко Михаил Васильевичые томилхо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной майн 4.

Худалдаа-наймаанай харилсаан ба Францидахи ССР Союзай худалдаа-наймаанай түлөөлэлгын статут тухай Советскэ Союзай Правительствын ба Французска Республикын сүг-зуурын правительствын хоорондохи хэлсээнэй ратификационно грамотануудаар андалдалга

ССР Союзай Францидахи онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайд А. Е. Богомолов ба Французска республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Жорж Бидо гэгшэд худалдаа-наймаанай харилсаан ба Францидахи ССР Союзай худалдаа наймаанай түлөөлэлгын статут тухай хоёр талаһаа ратифицировалагдаһан ба 1945 оной декабриин 29-дэ баталагдаһан хэлсээнэй ратификационно грамотануудаар майн 2-ой үдэр Парижда андалдаба.

Урьһаламжа захилгаар түрүүлэгшэд

Сэлэнгын аймагай эрэгтэй эмэгтэй колхозникууд 1 миллион 956 мянган түхэригтэ гүрэнэй урьһаламжа захиха зуураа, 604 мянган түхэригынь сэбэр мүнгөөр оруулаа. Аяар холын Курумканай аймагай колхозно таряашад 557 мянган түхэригтэ урьһаламжа захихатаяа хамта 337 мянган түхэригыень сэбэр мүнгөөр гүрэнэй банкда тушааба.

Иволгын аймагай колхозно таряашад 993 мянган түхэригтэ гүрэнэй урьһаламжа захижа, 350 мянган түхэригыень сэбэр мүнгөөр оруулаад, республика соогоо түрүү аймагуудай нэгэндэ тоологдоно. Мүн тэрэшэлэн Закаменай аймагай колхозникууд 882 мянган түхэригтэ урьһаламжа захиха зуураа, тэрэнэйнгээ хахадһаа эхэнхиинь сэбэр мүнгөөр оруулангхай.

УЛААН ТУГАА АЛДАХАГҮЙБДИ

Би үшөө 1927 ондо нэгэ журнал дээрэ радиоприемник өөһэдөө бүтээн гаргаха тухай статья уншаад, тэрээндэ ехээр һонирхоһон байгааб. Тиигээд минии өөрым хэһэн приёмнигоор юушье дуулдахагүй байгаа һэн. Юуб гэхэдэ манай Забайкальеда радиодамжуулгын станци байгаагүй. Би энээнһээ урмаа хухараагүй, энэ хэрэгтэ һонирхожо үргэлжэлһөөр байгааб.

1929 ондо Москвада лампатай радиоприемник зохёогдожо, тэрэ үедэ Иркутскда радиодамжуулгын станци байгуулагдаһан юм. Мүн анха түрүүн манай Бурят-Монголдо «Радиодо дуратай нүхэдэй общество» гэжэ 4 радио точкотой радиоузел Верхнеудинскда байгуулагдаа бэлэй.

Би 1930 ондо богони долгинной радиостанци бүтээжэ, зүбшөөл абаһанайнгаа һүүлээр богони долгин дээрэ хүдэлмэрилжэ эхилээ һэм. Тиихэдээ дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй бултантайнь шахуу хоёр талын радиохолбоон байгуулжа шадаха арга-боломжотой болоһон бэлэйб.

1931 ондо 9 жэлэй һургуули дүүргээд байхадаа, радиотехникын талаар нилээд ехэхэн эрдэм мэргэжэлтэй болоһон ба хэлхеэ-холбооной Верхнеудинскэ контородо радиохолбооной техник боложо хүдэлмэрилөө һэм. Мүн тэрэ жэлдэ хүлеэн абаха ба дамжуулха радио станци бүтээгээд, Закаменай аймагай Цакир тосхондо толхожо, анха түрүүн Цакир Верхнеудинск хоёрой хоорондо радиотелефонно холбоо байгуулаа һэм. Саашадаа Улан-Үдын РВ—63 радиостанциин ахалагша техниһээр хүдэлмэрилжэ байхадаа, манай республикын хойто районуудтай радиохолбоое эмхидхэлшэдэ эдибхитэйгээр хабаадалсаһан байгааб. 1935 ондо Улаан Армида ошохоор хүсэд һайн мэргэжэлтэй радистнуудай нэгэн байгаа һэм. Тиихэдээ армейскэ радистнуудые бэлэдхэлсэһэн ба радиохолбооной ямар түхеэрэлгэтэй байгааб. Тэрэнинь һайжаруулан заһаһан байгааб. Тэрэ хүдэлмэриин түлөө командованиин зуурашалгаар БМАССР-эй Совнаркомой ба ЦИК-эй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэйб. Армиһаа табигдаад, мүн лэ өөрынгөө һонирходог хэрэгые үргэлжэлөөб.

Немецко-фашистска бандидуудай манай орондо дайтолов ороходо республикын радиохолбооной ба радиодамжуулгын бүхы техническэ зэр зэмсэгые толгойлон хүдэлмэрилхые дурадхажа, намайе Улан-Үдын радио центрын начальнигаар томилһон байгаа. Дайнай хатуу шанга жэлнүүдтэ радиотехнигүүд ба инженернүүдэй ехээр дутамаг байһан дээрэһээ радиохолбооной хүдэлмэриин бүри ехэдэжэ байһан үедэ үндэр дээрэ эрхим шанартай хүдэлмэри хангахын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргаха шухала болоо һэн. Тиигэжэ радиоцентрын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив өөрынгөө тон ехэ харюусалгатай зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаһан дээрэһээ ВЦСПС-эй хэлхеэ-холбооной Арадай Комиссариадай зүгһөө Бүхэсоюзна шагналнуудые хэдэн дахин абаһан ба хэлхеэ холбооной Арадай Комиссариадай зүгһөө хэдэн дахин баясхаланда хүртэһэн байха юм. Городой хэлхеэ-холбооной предприятинуудай социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараһан дээрэһээ ВКП(б)-гэй горкомой ба городской гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барижа ябана.

Радиоцентрын түрүү хүдэлмэрилэгшэд БМАССР-эй Верховно Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан ба тэдэнэй тоодо би хэлхеэ-холбооной Министерствын зүгһөө «Социалистическэ мүрысөөнэй отличник» гэжэ значогоор шагнагдаһан байнаб.

А. МЕЛЬНИКОВ, Улан-Үдын радиоцентрын начальник.

ЭРХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН

Нүхэр Н. Н. Молчанов 1931 ондо городской радиоузелдэ линиина монтер болоожо ороһон байна.

Өөрынгөө хэрэгтэ инаг дуратайгаар хандадаг, мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг дээрэһээ нүхэр Молчанов түргэнөөр дэбжүүлэгдэжэ энэ үе соо олон харюусалгатай ажалнуудта хүдэлмэрилһэн байха юм. Радиодамжуулгын хуушан ...дэ киловаттна станциин орондо Улан-Үдэдэ 10 киловаттна шэнэ радиостанциин баригдахада, тэрэниие хабсаралгада нүхэр Молчанов тон эдибхитэйгээр хүдэлмэрилһэн ба барилгын дүүрэхэдэ тэндэ технигэй тушаалые даажа хүдэлмэрилһэн байна.

1934 ондо радиотехнигүүдэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ курс дүүргээд, нүхэр Молчанов РВ-63 радио станциин ахалагша технигээр томилогдоһон байгаа. Саашадаа тэрэ халаа хүлеэн абаха радиостанциин начальнигаар, радиооператораар, радиобюрогой начальнигаар хүдэлмэрилһэн байна. Иигэжэ хүдэлмэрилхэ зуураа радио холбооной бүхы һалбаринуудые эрхим һайнаар шудалжа шадаһан байгаа. Нүхэр Молчанов 1939 ондо сэрэгэй албанһаа ерээд, хуушан хүдэлмэридөө—РВ-63 радиостанциин ахалагша технигээр хүдэлмэрилһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ нүхэр Молчанов радиохолбооной техническэ хэрэгсэлнүүдые һайжаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Тэрээнэй рационализаторска дурадхалнууд радиостанциин түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, түхеэрэлгэнүүдэй гэмтэлтэ ба эбдэрэлые зайлуулха талаар ехэхэн арга-боломжо олгоһон байна.

Нүхэр Молчанов өөрынгөө тон баян дүй дүршэл ба мэргэжэлээ залуу хүдэлмэришэдтэ дамжуулан үгэжэ, тэдэнэй улам ургаха ябадалдань ехээр туһалдаг байха юм.

Өөрынгөө эрхим һайн хүдэлмэриин түлөө хэлхеэ-холбооной Министерствээр социалистическэ мүрысөөнэй отличник гэжэ значогоор шагнагдаһан ба хэдэн дахин шан абаһан байха юм.

Г. ДАНЗАНОВ.

Түрүү радиостанци

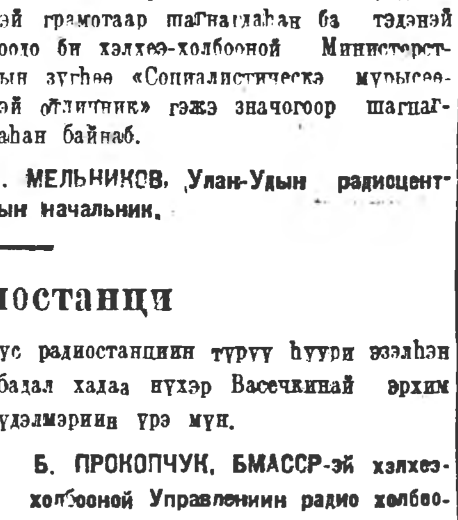
Васечкин Иван Федотович хэлхеэ-холбооной органуудта 1929 онһоо хойшо хүдэлмэрилжэ, эрхим һайн радист боложо шадаа. Нүхэр Васечкин холын хойто аймагуудай радиостанцинуудые даагшаар хүдэлмэрилһэн байха юм. Мүнөө Ахын аймагай радиостанциие даагша байха зуураа, нэгэн деро радистын уялга дүүргэдэг гээшэ. Энэ станци хадаа аймагаа радиотелеграф ба радиотелефоной холбоогоор ямаршье һаад һамшаггүйгөөр хангажа байна.

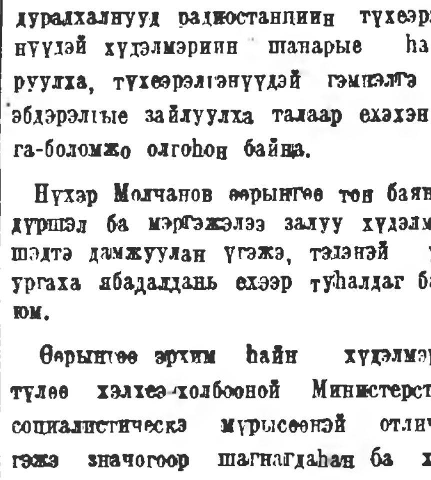
Область доторой радиостанцинуудай социалистическэ мүрысөөндэ 1946 оной нэгэдэхи кварталай соо Ахын радиостанци түрүү һуури эзэлжэ ябаһан ба мүн майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Апрель һара соо Ахын радиостанциин хүдэлмэридэ техническэ талаар ямаршье һаад болоогүй, радио холбоо байгуулха ябадалда гээгдэхэ ба хайша хэрэг хандаха ябадал үзэгдөөгүй. Энэ радиостанци радиотелефоноор хөөрэлдэхэ түсэбөө 106 процент дүүргэжэ радиогой һайндэрые угтаба. Тиихэдээ час соо 516 үгэ дамжуулжа, республика соогоо һайн жэшээ харуулаа.

Область доторой радиостанцинуудай мүрысөөндэ республика соогоо түрүү һуури эзэлһэн Ахын радиостанциие шагналда хабаадуулхын тула СССР-эй хэлхеэ-холбооной Министерстводэ зуурашалга хэгдээ.

Тус радиостанциин түрүү һуури эзэлһэн ябадал хадаа нүхэр Васечкинай эрхим хүдэлмэриин үрэ мүн.

Б. ПРОКОПЧУК, БМАССР-эй хэлхеэ-холбооной Управлениин радио холбооной ба радиодамжуулгын таһагай начальник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиокомитедэй диктор нүхэр С. Фальк ба бурят-монгол хэлэн дээрэ политическэ дамжуулгын харюусалгата редактор Ю. Пырепов.

И. Красавцевай фото.

Бата бэхи ба үнэн зүбтэй эб найрамдалай түлөө СССР гүрэн тэмсэнэ

Фашизмые эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай илаһан ябадал агууехэ событи болон хүн түрэлгэнэй түүхэ соо хэтэ мүнхэдөө бэшэгдээ. СССР хадаа гитлеровскэ Германиие бута сохихо хэрэгтэ шиидхэхы ехэ үүргэ дүүргэһэн юм. Советскэ арад гээшэ өөрынгөө шэн габьяата тэмсэлээр фашистска һүйдхэлшэдһөө дэлхэйн хүгжэлтые аршалжа абаа.

Фашизмын хархис хара хүсэнүүдтэй хатуу шэрүүн тэмсэл хэхэдээ манай арад болбол ямаршье гарза хохидолой үмэнэ торон тогтожо байгаагүй. Большевистскэ партяар, агууехэ Сталинаар хүтэлбэрилэгдэжэ ябаһан советскэ хүнүүд өөрынгөө нэгэдэлээр, ямаршье хүндэ бэрхэшээлнүүдые дабахын тула бэлэн байһанаараа, өөрынгөө эрэлхэг зүрхэтэй ябадалаар дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай дура сэдьхэлые бэедээ татажа абаһан байна.

Фашистска гүрэнүүдые бута сохиһон илагшадай үмэнэ мүнөө сэрэг дайнай һүүлээр, мүн лэ шухала, зохёохы ехэ зорилгонууд табигдаад байхадань Советскэ Союзай үүргэнь бага болоһон бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай шухалын шухала түшэг тулгуури болохо тулаадань улам ехэ болобо.

Сэрэгэй сэхэ аюул үгы болоод байхадань, хэдэ хэдэн капиталистическэ гүрэнүүдтэ реакционно политическэ бүлэг хүнүүдэй ажал-ябуулга шангадажа байна. США болон Великобританида томо томо монополистическэ нэгэдэлнүүдэй түлөөлэгшэд бүхы дэлхэйе зонхилжо байха гэһэн бодолоо нюухаяашье болинхой. Тэдэнэй дунда фашизмын хог богоо хамгаалжа байгшад бии. Реакционно этигээдүүд фашизмын үлэгдэлые уулалан хаяха дуратай бэшэ тэды бэшэ, харин нюуса ябадаг фашистнуудта али бүхы туһаламжа үзүүлжэ, демократическа, антифашистска хүсэнүүдтэ эсэргүү, Советскэ Союзта эсэргүү элдэб янзын харлалга гүтгэлгын кампаниие хүдэлгэжэ байна. Тэрэ реакци хадаа гурбан агууехэ державануудай—СССР, США, Великобританиин хани холбооге эбдэхын тула, эб найрамдалые бэхжүүлхэ ябадалые барижа байһан хүсэн болохо энэ хани холбоое үгы хэжэ, СССР-тэ эсэргүү, мүн Европа дээрэ шэнээр байгуулагдаһан демократическа гүрэнүүдтэ эсэргүү элдэб блок ба сэрэгэй союзуудаар һэлгэхын тула өөрынгөө гол хүсэлэнгые гаргажа байна.

Иимэ политика амжалта олохо шадахагүй.

Улаан Армиин түүхэтэ илалтанууд үргэн ехэ антифашистска фронтын бии болохо ябадалда туһа хүргэһэн байна. Реакциин зүгһөө энэ фронтые хэды үсэд нэтэрүүгээр атаковалжа байгаашье һаань, тэрэ фронт хадаа байжа байһан тэды бэшэ харин Европодохи, мүн бусад газарнуудайшье байдалда бага бэшэ нүлөө үзүүлжэ байна.

Зүүн, Зүүн-Урдахи болон Центральна Европын оронуудһаа немецко-фашистска арминуудые үлдэжэ, тэрэнэй эзээн белохо Берлин дээрэ фашистска похосуудые үхэтэрынь сохихоо, манай Улаан Арми хадаа демократиин илаха ябадалда, гэдаадын ба дотоодын фашистска дээрмэшэдые арад зоной илаха ябадалда ехэхэн аша туһа хүргэһэн байна. Улаан Армиин туһаламжагүйгөөр Европын арадууд фашистска дарлалтаһаа сүлөөлэгдэжэ шадахагүй байгаа.

Фашизмые илаһанай эсэстэ Европын политическэ түхэл шарай ехэхэнээр хубилба. Югослави, Албани, Болгари, Чехословаки, Румыни, Венгри, Польшодо засаг захиргаанай фашистска арга методые хэрэглэжэ, эсэстээ болохотоо национальна урбалта хэдэг болоһон тиимэ этигээдүүдэй экономическа хуули засаг эбдэрээ.

Гитлеровскэ Германида урдань дорожолгдожо байһан гүрэнүүд мүнөө демократическа үндэһэн һуури дээрэ ургажа болоо. Энэ хадаа помещигүүдэй газар эдлэхэ ябадалые усадхаһан, үргэн ехэ демократическа газарай реформо хэһэн, ажаүйлэдбэриин шухала шухала һалбаринуудые, транспортые, кредитые национализациһан ябадал дээрэ харагдана. Демократическа энэ шэнэдхэн байгуулта хадаа сэрэгэй һүүлэй Европодохи гүрэнүүдэй хоорондын онсо онтоо харилсаатай байха ябадалда өөрынгөө нүлөө гаргана. Реакционно фашистска бүлэг хүнүүдэй ябуулжа байдаг ... харша харилсаа болбол үндэһэ ... фашистска идеологи дээрэ ... доор харагдадаг байһан юм. Мүнөө ... хадаа эб найрамдалые бэхжүүлхын ... лөө хамтын тэмсэл ба бэе бэедээ ... хын туһаламжа үзүүлхэ ябадал ... үнлэһэлһэн хани хүршын харилсаа... политикаар һэлгэгдээ.

Польша, Румыни, Болгари, Югосл... Венгриин арад зон фашистска дарла...һаа сүлөөлһэнэйнь ба эрхэ сүлөө ... циональна хүгжэлтые өрүүлһэнэйнь ... лөө советскэ арадта баясхалан хүр... Тиимэһээ тэдэ арадууд эб найрам... болоод арадуудай советскэ полити... бүхы хэмжээгээр дэмжэжэ байна.

Эб найрамдалай советскэ полити... гээшэ дэлхэйе «шэлэгдэмэл нацануу... зонхилжо байха» гэһэн номнолые бү... шаажа, адли тэгшэ эрхэтэй, сүлөө... дуратай арадуудай эбтэй хани холбоо... үзэл бодолые баримтална.

СССР болбол фашизмын үлэгдэлнүү... бүримүһэн үгы хэхын түлөө тэмсэнэ.

Советскэ Союз хадаа Нэгэдэмэл ... нуудай организациин политикые фаш... мын үлэгдэлнүүдые үмөөрэхэ, арадуу... доромжолжо байха ябадалда һаһаа ... раар хандаха гэжэ ябуулхаар оролдо... реакционно элементнүүдтэ эсэргүү... бүхы хүсөөрөө тэмсэнэ. Тиин Совет... Союз өөрынгөө энэ тэмсэл соо Европ... Азиин ба Америкын ажалша хүнүүд... дэмжэлгые абажа байха юм.

Гитлеровскэ дээрэмдэхэ империализм... эсэргүүсэн, эрхэ сүлөө, нэрэ хүндэ ... бэеэ даанхай байдалай түлөө хай... гэжэ тэмсэхэ ёһотойб гэжэ өөрын... вождиин сэсэмэргэн хүтэлбэри доро ... жа байгаа агууехэ орон бүхы арад ... харуулба. Эб найрамдалай түлөө хай... гэжэ тэмсэхэ ёһотойб, хүн түрэлтэн... дээрэмдэхы дайн сэрэгэй аюул ... гасадан зоболонһоо хайшан гэжэ сүл... хэ ба демократи болон соёл культу... саашанхи хүгжэлтые хайшан гэжэ ... гаха хэрэгтэйб гэжэ СССР гүрэн бү... арадуудые һургажа байна.

И. ЕРМАШЕВ.

ҮГЭ БА ХЭРЭГ

Улан-Үдын депогой агитаторнууд шэнэ табанжэлэй түсэбэй хуулитай танилсуулха тушаа хүдэлмэриие депогой цехүүдээр ба бригадануудаар эршэмтэйгээр ябуулжа эхилһэн байна.

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэбэй зорилгонууд тухай тус депогой партийна, комсомольско, хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай хамтын суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Депогой коммунистнууд агитаторнууд Ф. Киселев, А. Богинин, комсомолецууд А. Покудина, Н. Нормонов гэгшэд табанжэлэй түсэбтэй танилсуулха хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ хандуулна. Эдэнэр депогой коллективэй дунда уншалга, хөөрэлдөөнүүдые ба элидхэлнүүдые таһалгаряагүйгөөр үнгэргэжэ хүн бүхэниие энэ түүхэтэ түсэбтэй танилсуулжа эхилээ.

Эдэнэрэй дүлэтэмэ үгөөр зоригжоһон хүдэлмэришэд Сталинска табанжэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө үйлэдбэриин түсэбые саг болзорһоо урид дүүргэхэбди гэһэн шэнэ уялганууды абаад, ажалайнгаа бүтээсые ... гүй дээшэлүүлһэн байна.

Мүнөө түмэрзамайхидай дунда ... үндэр бүтээсэнүүдые түйладаг ста...венүүдай тоо үдэр ерэхэ бүри олошор...

ТҮРҮҮ ЦЕХЫН ТООДО ОРОХОБДИ

Манай паровозо-бүтээлгын заводой зэд шудхалгын цехын коллектив агууехэ майн нэгэнэй ба Илалтын үдэрэй һайндэрые агалай үдэр амжалтануудаар угтаха нэгэн хүсэлэнтэйгөөр майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо апрель һарынгаа үйлэдбэриин түсэб апрелиин 27-ой үдэр дүүргэхэ, үзээн гаргаһан продукцингаа шанарые һайжаруулха, голодоһые бага болгохо гэхэ мэтын уялгануудые абаһан байгаа.

Мүнөө манай коллективэйхид хэлэһэндээ хүрэжэ, апрелиин 27-ой үдэрэй 12 часта эрхим шанартай продукци тушаажа, һарынгаа түсэб 100 процент гүйсэдхэбэ. Тэрээнһээ гадна, эдэнэр үргэн хэрэглэлэй продукци гаргаха апрель һарынгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаһан уялгануудаа огрубщик П. Динова, К. Королев, шэлэнэшэд Молодых, шудхагшад Ф. Б...нов, Н. Гав...ов, хайлуулагшад Ичё-Ахун, Н. Григорьев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо 150—200 процент гүйсэдхэжэ, цехын түрүү стахановецуудай кэрэгтэ оролсонхой. Эдэнэр агууехэ Илалтын үдэ эд һайндэртэ зорюулан стахановско вахтада жагсажа, үшөө эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ үдэр ерэхэ бүри ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа байна.

Илалтын үдэрэй һайндэртэ зорюулжа абаһан уялгануудаа манай коллективэй хэд бүримүһэн дүүргэжэ, заводой соогоо түрүү һуури эзэлхэ.

М. РЯДЯШКИН, Зэд шудхалгын цехын начальник.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮСЭТЭ НЭГЭН ЗЭБСЭГ

Радио бии болоһонһоо хойшо үнгэрһэн 51 жэлэй ойдо

1895 оной майн 7-до ородой физико-химическэ обществын заседани дээрэ ородой эрдэмтэн А. С. Попов өөрынгөө шэнэ прибор—радиоприемник харуулһан байна. Тиин энэ үдэр болбол радиогой үдэр гэжэ тоологдодог болоо. Гэбэшье А. С. Поповой изобретени хаанта Россида үргэнөөр хэрэглэгдээгүй байгаа. Гансал Советскэ засагай үедэ радиотехникэ ба радиогой ажаүйлэдбэри түргэнөөр, ургажа байна.

Советскэ Союз дотор радиогой таһаралтагүйгөөр хүгжэжэ байһан ябадал болбол Ленин-Сталинай нэрэтэй холбоотой юм. Тэдэнэр хадаа радио гээшэ хэлхеэ-холбооной ба агитациин шухала зэбсэгүүдэй нэгэниинь гэжэ харадаг байгаа. Ленин ба Сталин болбол арадуудта хандаһан түрүүшын радиограммануудай авторнуудынь ба редакторнуудынь байһан юм. Зайһагүй ба холо ойрые мэдэхэгүй газетэ болохо радио тухай ленинскэ заабари болбол агууехэ Сталинай ударидалга доро бэелүүлэгдэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүд соо радио болбол агитаци ба пропагандын ехэхэн үүргэ дүүргэдэг байһанаа харуулаа.

Манай ороной аюулда дайрагдаад байһан үедэ, 1941 оной июлиин 3-да нүхэр Сталин радиогоор советскэ арадуудта үгэ хэлэжэ хандаһан бэлэй.

Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революциин 24, 25, 26 ба 27 дохи ойн үдэрнүүдтэ агууехэ Сталинай элидхэлнүүдые, 1945 оной майн 9-дэ ба сентябриин 2-то нүхэр Сталинай арадуудта хандаһан үгыень бүхы дэлхэй радиогоор соносоһон байна. Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр Сталинай приказууд ба дайсадые дараһан алдарта илалтын хүндэлэлэй салютууд Москваһаа радиогоор бүхы дэлхэй дээрэ сууряагажа байгаа.

Радио болбол Совинформбюрогой мэдээсэлнүүдые, фронтнуудай тылэй ба хилын саанахи байдалай бүхы һонинуудые үдэр бүри дамжуулжа байгаа. Мүн тылэй түрүү хүнүүд ба фронтовигууд, эрдэмтэд, уранзохёолшод, манай ороной алдарта хүнүүд радиогоор үгэ хэлэдэг һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ гансал «Һүүлэй мэдээсэлээр» аяар 7 мянга хүртэр корреспонденцинууд дайлалдажа байгаа фронтһоо дамжуулагдаһан байна.

Бүхэсоюзна радиокомитет болбол дайнай үе соо фронтдо гү, али фронтһоо дамжуулхын тула 2 миллион тухай бэшэгүүдые абаа. Летчик Слободян өөрынгөө бүлэһөө наһаараа хахасажа гансаардаһан уншарһэн тухайгаа бэшэһэн юм. Удангүйгөөр шамайе өөрынгөө хүбүүн, ахадуу нүхэр гэжэ тоолонобди гэһэн хэдэн зуун бэшэгүүдые советскэ хүнүүдһээ абажа баярлаһан байна. Майор Белоглазов болбол радиогоор үгэ хэлэһэнэйнгээ һүүлээр 10 мянган бэшэг абаһан байха юм. Тиимэ жэшээнүүд ехэ олон бии. Бэшэгүүдые радиогоор дамжуулһанай ашаар 27 мянгаһаа үлүү тооной гэр бүлын ойро түрэл хүнүүд бэе бэеэ оложо бэшэг абалсадаг болоһон юм.

Немецүүдэй саг зуура эзэлһэн газарта, үхэлэй заналта доро байгаа советскэ хүнүүд Москвагай радио дамжуулгые ехэ баяртайгаар оложо соносодог байгаа. Ростовой саг зуура эзэлэгдээд байха үедэ «Гитлертэ бү этигэгты! Би московско радиогой хэлэхые дуулааб»... гэжэ гараагаа бэшэдэг һэн Краснодоной геройнүүд Москвагай радиодамжуулгые шагнажа өөһэдынгөө тэмсэлые эхилһэн байна. Дайнай үдэрнүүд соо партизанууд ба эзэмдэгдэһэн территориин арад зондо зорюулһан радиодамжуулга Москваһаа саг үргэлжэ боложо байдагынь мартагдашагүй.

СССР-ой арадуудай 70 гаран хэлэн дээрэ ба 30 гадаадын хэлэнүүд дээрэ радио дамжуулга манай орон соо болодог байна. Радиодамжуулгаһаа гадна 133 нютагай радиокомитедүүд, арбаад областной редакцинууд ба 3 мянга шахам районуудай ба фабрично-заводской радиодамжуулганууд эмхидхэгдэжэ байдаг гээшэ.

1946 оной январиин 1-дэ орон дотор радиоточконуудай тоо 6 миллион 200 мянга шахуу болоһон ба тэрээнэй тоодо 500 мянгаһаа үлүү радиоприемнигүүд болоно.

Радиодамжуулгын хахадһаа ехэнхи сагыень хүгжэм эзэлдэг юм. Хүгжэмэй искусствын бүхы жанрнууд, хүгжэмэй творчествын эгээл олон зүйлнүүд ба формонууд радиогоор ашаглагдадаг байна, гансал центральна вещаниин репертуар соо хүгжэмэй хэдэн арбаад мянган янзын зохёолнууд тоологдодог. Радиодамжуулга болбол хамагай баян репертуартай агууехэ концертна зал гэжэ дэмы нэрлэгдэдэг бэшэ.

Олониитын политическэ олон асуудалнуудаар хөөрэлдөөн үгэ хэлэлгэ, научно-популярна радиодамжуулга, хүүгэдтэ зорюулһан ба литературно-драматическа дамжуулганууд радиогой шухала һууриие эзэлнэ.

СССР-тэ радиодамжуулга болбол оронойнгоо үргэн тэнюун газар нютагуудта һуужа байгаа олон янзын интерестэй ба олон янзын радио шагнагшадай эрилтые дүүргэн хангаха гэһэн зорилготой.

Республиканска, областной ба хизаарнуудай центрнүүдтэ байгуулагдаһан нютагай радиовещани болбол центральна вещаниие нютагай материалнуудаар нэмээхэ, тэрээшэлэн национальна хэлэнүүд дээрэ радиодамжуулга хэхэ зэргэтэй. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радиофикациин ба радиовещаниин комитедэй эмхидхэдэг манай эндэхи радиовещани баһал тиимэ үүргэтэй байха юм. Республиканска вещани Улан-Үдын радиостудеэр дамжажа ород ба буряад хэлэн дээрэ гарадаг байна. Гадна хүдөөгэй 18 городуудай 3 ба Заводской 2 редакцинууд хүдэлмэрилнэ.

Республиканска вещани болбол иимэнүүд гол зүйлтэй гэбэл: «Һүүлэй һонин»—сүүдхэ соо 40 минута; «Бурят-Монгольская Правда» ба «Бурят-Монголой Үнэн» газетэнүүдэй обзор—сүүдхэ соо 30 минута; понедельник ба четвергһээ бусад үдэрнүүдтэ сүүдхэдээ 15 минута соо—олониитын политическэ хөөрэлдөөнүүд ба үгэ хэлэлгэнүүд; научно-гэгээрэлэй дамжуулга неделя соо 45 минута; литературно—драматическа дамжуулга неделя соо 2 час хүүгэдтэ зорюулһан дамжуулга сүүдхэ соо 15 минута (воскресеньедэ 30 минута); хүгжэмэй дамжуулга неделидээ 12 час.

Улан Үдэ городой радиостудеэр 1945 он соо «Һүүлэй һонин» 4500 тухай корреспонденци ород хэлэн дээрэ дамжуулагдаһан байна. Үшөө энээн дээрэ бурят монгол хэлэн дээрэ дамжуулагдаһан 600 корреспонденциие нэмээхэ хэрэгтэй. Редакци хадаа дайнай жэлнүүд соо фронттой нягта барисаатай байгаа. Радио хадаа түрэлхидөө, танилнуудаа бэдэрхэ ба тылэй ажалшадай харилсаа байгуулха ябадалдань олон фронтовигуудта туһалһан юм. 1945 он соо фронтовигуудай 200 тухай бэшэгүүд радиогоор дамжуулагдаа. Улаан Армиин боецууд Белых ба Волохов (полевая почта 45428-П) гэгшэдэй бэшэгүүдые радиогоор дамжуулһанай һүүлээр тэдэнэр Бурят-Монголой ажалшадһаа 900-аад бэшэгүүдые абаһан байна.

Партийна ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, республикын эрхим хүнүүд олониитын политическэ темээр радиогоор хөөрэлдөөнүүдые хэдэг. Научно-гэгээрэлэй дамжуулгын авторнууд болбол наукын кандидадууд, доцентнүүд, научна сотруднигууд ба бусад болоно.

Хүгжэм болбол республиканска вещанида ехэ һууриие эзэлдэг. Үдэр бүхэндэ 5 хүртэр концерт дамжуулагдадаг байна. Радиокомитедтэ 1000 тухай нэрэтэй тонфильмнууд, 6 мянга патефонно пластинканууд бии. Репертуар дээрэ бурят дуунууд тон үсөөн байна. 1945 он соо редакци болбол 1760 концертнүүдые үгэһэн байха юм. Воскресеньедэ 21 час 25 минутада радио шагнагшадай дурдаһан ёһоор тусхай дамжуулга болодог. Классигууд ба мүнөө үеын уран зохеолшодой зохёолнууд радиогоор дамжуулагдадаг. Бурят-Монголой поэдүүд ба уранзохёолшод өөһэдынгөө зохёолнуудые радиогоор уншажа байдаг.

Пионернүүд ба һургуулиинхидта зорюулһан дамжуулганууд болбол хүүгэдые хүмүүжүүлхэ ябадалда ехэ туһатай. Зарим радио шагнагшадта зорюулагдаһан дамжуулгануудые хэхэ ябадал үргэлөө. Залуушуулда, ажаүйлэдбэриин хүдэлмэришэдтэ, малшадта тусхай дамжуулганууд зорюулагдана.

Мүнөө манай республика соо 24 мянгаһаа үлүү радиоточконууд ба 200 тухай радиоприемнигүүд бии. Вещаниин трансляционно сетидэ 4 город, 23 аймаг, 106 сомоной соведүүд, 20 колхозууд, 3 совхоз ба 3 МТС ородог юм. 154 колхозууд ба 84 сомоной соведүүд телефонно сетиин проводоор радио шагнадаг байна. Мүнөө дээрэ Бурят-Монголой 300-аад колхозууд радио дуулададаггүй һаа, дүрбэдэхи табанжэл соо бултадаа радиотой болохо.

Аймагуудай бүхы редакцинууд сүүдхэ соогоо 30 минута соо радио дамжуулдаг байна. Телефонно проводоор дамжуулга сүүдхэ соогоо 50 минутые эзэлдэг. Вещанинууд жэл ерэхэ дутам үргэдэжэ байна. 1945 оной ноябрь ба декабрь һаранuудта хүсэд бэшэ мэдээгээр табанзуугаад хүн нютагай радиогоор үгэ ...һэн байха юм, тэрээн соонь 100 ... гадирнууд, 60 колхозой түрүүлэгшэд, 25 трактористнууд ба комбайнернууд, 180 колхознигууд үгэ хэлэһэн байна.

Республиканска ба аймагуудай вещаниин хүдэлмэри бүгэдэ һайн гэжэ хэлэхээр болохогүй. Радио дамжуулгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха талаар ... хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө Сталинска шэнэ табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ угаа ехэ зорилго ... ветскэ арадай үмэнэ табигдаад байна. Бурят-Монголой ажалшадые шэнэ ... жэлтэдэ уряалжа байха гээшэ радио... дайшалхы үүргэнь болоно.

БМАССР-эй радиофикациие хүгжөө... табанжэлэй түсэбэй ёһоор, гансал хэл... холбооной управлениин талаар 13... радиоточко табигдаха юм. Һонор то... дуулдаха ябадалые һайжаруулхын ... зарим узелнууд шэнэлэгдэхэ ёһотой... нөө байгаашаһаа 10 дахин хүсэтэй ... аппаратурые табиха болоно. Тиимэ ап... ратурые табиха ябадал Тарбагатай... Баргузинда эхилэгдээ. Тэрэшэлэн ... рилдо, Нижне-Ангарскда хүсэтэй ра... узелнууд табигдаха болоно. Мухар... рэй, Петропавловскын, Кыренэй, Цаки... Сосново-Озерско, Боргаринogой ба ... жэнгын радиоузелнууд шэнэдхэн таби... ха ба сэмбын фабрика, лесозавод ... нэ фабрика, Мелькомбинатта шэнэ ра... лини байгуулагдаха юм. Батарейна... Заудада ба мяханай комбинатта ... радиолиниин барилга энэ жэлдэ дүүр... хэхэ. 1947—1950 онуудта Улан-Үдэ... радиоузел Иволгын аймагай олонхи ... рин газарнуудые радиотой болгохо ...

Республикын радиофикациин эрэ... байдал юрэнхыдөө иимэ.

В. СЕРГЕЕВ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи радиофикаци ба радиовещаниин Комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Селендумын моторо-заһабарилгын завод

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түрүүшын завод баригдаад ажаллажа эхилээ

УУЖАМ ТАЛАДА БОДХООГДОҺОН ЗАВОД

Л. КОНОВАЛОВ, Селендумын моторо-заһабарилгын заводой директор.

...Верховно Соведэй Нэгэдэхи ...түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ...етскэ оронои бүхы арадууд ...ба политическэ гайхамшагта ...үүлээр угтаа. Шэнэ Сталин...жэлэй агуу ехэ түсэб хадаа ...листическэ гүрэнэй хүсэ ...сашадань хэлгэришэгүйгөөр ...хүули болоҗо, советскэ хүн ...хүсэ зоригые хэдэн дахин ... шэнэ шэнэ түйлалтада ...

...1950 онуудта СССР-эй арадай ...эргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ...жэлэй түсэб тухай хуули ...лһаа хойшо, манай орон дотор ...н томо томо фабрикануу ба ... байгуулалтын хүдэлмэри ...эршэмтэ һээр эхилэгдээ.

...Эхэ оронойзаводууд ба фаб...жагсаалда нэмэгдэжэ бай...баригдаһан заводуудай тоодо ...еспубликын Селендумын моторо...гын завод оролсохо байна. ...хадаа дүрбэдэхи Сталинска ...эхиндэ ашаглалгада орожо, ...ын ажалшан арадай Эхэ ...үргэһэн гайхамшагта нэгэ ... гээшэ.

...ай хэсүү бэрхэ жэлнүүдэ ...завод баригдажа, коллективынь ...шээтэ һайн амжалтануудые ...рти ба правительствын ха...ндалгабарине хаһэ саг соонь ...Заводой түрүүшын ээлжээнэй ...станок-түхеэрэлгэ хүсэд түгэс ...э, элдэб детальнуудые бол... арга дүршэлнүүд һайнаар ... Мүнөө манай завод ашаг...лжэ, трактор, комбайн ба ...ото машинануудай моторнуу...рилжа эхилээ.

...барилга дээрэ ба мүн тэрээ... түхеэрэлгэнүүдые тодхохо ...тэрэшэлэн үйлэдбэриин про...шудалха үедэ манай коллек... олон бэрхэшээлнүүдтэй ... байна. Үйлэдбэриин дээдэ ... кадрнуудые бэлэд эхэ ... бэрхэтэй асуудал байһан ... энэ хүдэлмэрине цехын ... ба начальнигууд ойр зуу...ю жэшээтэ һайнаар ябуулаа.

...завод дээрэ шудхалгын хэрэ...лһан хүдэлмэришэд оролдо... юм. Тиин шудхалгын цехын ... нүхэр Д. Давыдов гэгшэ ...саг соо эрхим шадабаритай ... бэлэдхэбэ. Мүнөө нүхэр ...цех соо шудхалгын дүй дү...рдалһан хэбшэд, молельщи...шудхалаашад олон болоҗо ажал хүдэлмэри дээрэ жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлана.

Мүн тэрэшэлэн токарьнууд, слесарьнууд ба бусад кадрнуудые бэлэдхэлэ талаар механическа цехын начальник нүхэр К. Мордовской гэгшэ өөрынгөө бүхы шадабари дүршэлые гаргажа, залуу кадрнуудые олоор бэлэдхэһэн байна. Энээнэй ашаар, заводой станок түхеэрэлгэнүүд түрүүшын үедэ хүдэлмэрилхэ хүсэд шадабаритай хүдэлмэришэдөөр хангагдаа.

Тиихэтэй хамта трактор, комбайн ба бусад машинануудай моторто хэрэглэгдэхэ частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха ябадалые шудалха хэрэг шухала болоо. Энэ талаар заводой конструктор нүхэр Петров, нүхэр Мордовской жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилһэн байнад. Нүхэр Петровой зохёоһон технологиин ёһоор „СХГЗ", „ЧГЗ", „СХГЗ-НАТИ" „ГАЗ-НАТИ" тракторнуудта хэрэглэгдэхэ поршень, дизельнүүд, тулкын клапанууд болон мүн бусад шухала частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргажа эхилһэн байнабди. Мүн тэрэшэлэн „ЗИС—5" „ГАЗ—А" „Форд—6" гэһэн маркын автомашинануудай поршневой колесонуудые ехэ хэмжээгээр үйлэдбэрилэн гаргаха хүдэлмэрине май соо эхилхэбди.

Заводой барилга ба станок-түхеэрэлгэ тодхолго дээрэ, мүн шэнэ үйлэдбэриие шудалалга дээрэ һайн амжалтануудые түйлаһан мастернууд ба цехын начальнигуудай хүдэлмэриие тэмдэглэхэ зуураа, ажал дээрэ шалгарһан эрхим стахановецуудые тэмдэглэхэ хэрэгтэй болоно.

15 наһатайдаа нүхэр Ф. Чойсорунов манай заводто каменщигаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Тэрээнэй гараар заводой фундаментын түрүүшын шулуун табигдажа захалаа һэн. Заводой барилгын үедэ нүхэр Федор Чойсорунов ажалай бүтээсые үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада дээшэлүүлжэ, хүдэлмэришэдэй дунда өөрынгөө оролдол оор хододоо суурхан ябаа. Барилгын хүдэлмэриие дүүргэхэ үеһөө эхилһэн, оньһото станогуудай механизмые үдэр һүнигүй шудалжа токарь болохын түлөө оролдоһон байна. Такарна станогой механизмые эрхимээр шудалаад, заводой механическа, шудхалгын, электростанциин орёо станогуудта хэрэглэгдэхэ тон шухала частьнуудые болбосоруулжа үгэһэн ба үйлэдбэрилэгдэжэ эхилһэн шэнэ частьнуудые мүн лэ тон түрүүлэн болбосоруулан гаргажа эхилһэн юм. Мүнөө, нүхэр Чойсорунов 5-дахи разрядай токариин нэрэзэргые олоо.

Мүн һаяхан колхозник ябаһан Чойжанима Самданов гэгшэ такарна станогые өөрөө һайнаар шудалһан ба хажуудаа хэдэн һурагшадые такарна хэрэгтэ һургажа байна. Эрхим стахановецууд Михаил Матюков, Б. Янчуркин, К. Стрижова, Б. Белоносов, Б. Герасимов, Ф. Бурлакова, А. Звягина гэгшэд ажалай жэшээтэ һайн амжалтануудые түйлаа.

Түрүүшын үедэ манай заводые бүхы хүсөөрэнь хүдэлмэрилүүлхын тулада инструментальна, гальваническа, термическа цехүүдые, мүн химическа лаборатори нээхэ тон шухала байна. Мүн тэрэшэлэн зарим детальнуудые болбосоруулха, дабталгын, харуулдалгын ба нүхэлэлгын станогуудые нэмэн тодхохо шухала байна.

Эдэ бүхэниие бэелүүлээд ба манай республикын хүтэлбэрилхы органуудай зүгһөө бодото туһаламжануудые үзүүлээд байгаа һаань, манай моторо-заһабарилгын завод хүдөө ажахын машинануудта запасна частьнуудые гаргахаһаа байтагай 1946 оной эсэстэ трактор, комбайн ба автомашинын моторнуудые бүтээн гаргажа шадаха.

Тэрээнһээ гадна, манай заводой коллектив 1946 ба 1947 онуудта дээдэ дүршэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ һургалалай комбинат, арбанжэлэй дунда һургуули, стадион, хүдэлмэришэдэй театр ба бусад хэдэн шухала барилгануудые дүүргэхээр хараална.

Мүн энээнһээ гадна, 1946 оной турша соо хүдэлмэришэдэй поселогой сад ба огородые уһалжа байха канава Темник голһоо заводто хүргэжэ малтаха байнабди.

Манай заводой коллектив болбол дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй турша соо заводойнгоо барилга ба станок-түхеэрэлгые удаа дараалаар, жэлһээ жэлдэ үргэдхэжэ, табанжэлэй эсэстэ хүдөө ажахыда шухала хэрэгтэй элдэб жэжэ машинануудые бүтээн гаргахаар хараална.

Заводой түрүүшын ээлжээнэй барилга түхеэрэлгэ түгэсхэгдэжэ, ашаглалгада тушаагдаа. Өөһэдынгөө ажалай аша үрые хаража, түйлаһан амжалтаяа тэмдэглэхэ зуураа, манай заводой коллектив болбол өөрынгөө урда табигдаад байһан харюусалгата зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ ба даалгагдаһан түсэбөө үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада үлүүлэн дүүргэхэ байхын түлөө тэмсэхэ зориг хүсэлтэй.

Эдэнэр эршэтэйгээр ажаллаа

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Моторо-заһабарилгын заводой эрхим стахановка Н. Мордовская, заводой парторг З. Эмаров, БМАССР-эй Газартаряалангай Министр В. Дубровский, ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой секретарь П. Бураев, заводой директор Л. Коновалов, эрхим стахановец Ф. Чойсорунов ба СССР-эй Газартаряалангай Министерствын түлөөлэгшэ Анискин.

И. Красавцевай фото.

ЗАВОДОЙ БАРИЛГАШАД ХЭЛЭНЭ

Федор Чойсорунов (токарь)

1941 онදо 15 наһатайдаа Селендумын моторо-заһабарилгын заводто түрүүшын хүдэлмэришэдээр ерэлсэһэн, заводой фундаментые табигсажа эхилээ һэм. Мүнөө заводой корпусой фундаментын углуу бүхэниэ минии табиһан түрүүшын шулуунууд харагдажа байдаг.

Тэрэ үедэ эндэ иимэ завод бодохо юм гэжэ би өөрөөнье хүсэд этигээгүй ябаа һэм. Табанжэл үнгэрөө. Энэ табан жэл соо эльһэн талмай дээрэ манай завод урган гараа. Заводой барилгын дүүрэхэ үеһөө эхилэн шэнэ мэргэжэлтэй болохо хүсэл һанаан намда түрэһэн юм. Тиин богонихон сагай турша соо токарна ба бусад станогуудай механизмые шудалжа, тэдэ станогууд дээрэ элдэб детальнуудые хэжэ эхилээб. Мүнөө ажалай даалгабарине 200—300 процентһээ доошо бэшэ дүүргэнэб.

Манай завод майн 2-ой үдэр ашаглалгада тушаагдаа. Манай коллективэй урда нилээд харюусалгатай зорилго — сталинска табанжэлэй агуу ехэ зорилгонуудые бэелүүлэлсэхэ, эрилтэнүүд табигдаад байна. Тиимэһээ бидэнэр Токарьнууд шэнэ шэнэ детальнуудые хэхын түлөө өөһэдын өө дүй дүршэлые дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Иимэһээ би энээнэй урда тээ олоһон өөрынгөө шадабари мэргэжэлые ба ажалай амжалтануудые улам саашадань олошоруулхын ба һайжаруулхын түлөө тэмсэхэб.

Чойжинима Самданов (токарь)

Дүрбэн жэлэй саада тээ колхоз дээрэ модо дархалдаг ба бусад хүдэлмэринүүдые хэжэ байһан хүн и. 1942 ондо намайе энэ моторо-заһабарилгын заводой барилгада хүдэлмэрилхые эльгээгээ һэн. Түрүүшын үдэрһөө эхилэн модо хюрөө дэгэ механизирован хюрөө дээрэ хүдэлмэрилээб. Эндэ анха түрүү оньһото машинын хажууда хүдэлмэрилжэ эхилһэн ба энэ хадаа намайе оньһото машинануудые улам саашадаа шудалан, түрүү зэргын дүй дүршэл олохо ябадалда урялһан байна.

Заводой бүхы барилганууд ба мүн хүдэлмэришэдэй гэр байрын барилганудта минии хюрөөгэй хюрөөдэһэн нилээд ехэ тоогой модон материалнууд, тоос хабтгай мүнөө харагдажа байдаг. 1943 онһоо эхилээд заводой станок түхеэрэлтэ тодхолго дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа токариин ба слесариин мэргэжэлые шуда ан гараab. 2 жэлэй турша соо 6-дахи разрядай токарь болоҗо, мүнөө үедэ тракторнуудай поршень, поршениин колесо гэхэ мэтын шухала ба үйлэдбэрилгэдэ тон бэрхэ детальнуудые хэдэг болооб.

1946 оной нэгэдэхи кварталай ажалай даалгабарине 285 процент дүүргэһэн ба апрель һарын ажалай даалгабарине 20 үдэр соо 200 процент дүүргэһэн байнаб.

Манай заводой коллективэй Сталинска табанжэлээр табигдаһан харюусалгата зорилгонууд мүнөөдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ элеэр харуулагдаа. Бидэнэр энэ табанжэлэй турша соо энэ заводоо нилээд ехээр үргэдхэжэ, табанжэлэй эсэстэ өөһэдынгөө хүсөөр хүдөө ажахын жэжэ машинануудые ба мүн комбайн ба тракторай моторнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха ёһотой байнабди.

Иимэ дээрэһээ би үдэрһөө үдэртэ, һараһаа һарада өөрынгөө шадабари дүршэлые дээшэлүүлжэ, ажалай бүтээсын дээдэ хэмжээндэ хүрэхын түлөө тэмсэхэб. Энэ хадаа минии түрүүшын зорилго гээшэ.

Федосия Бурлакова (мастер-инструментальщица)

14 наһатайдаа 7-дохи класс дүүргээд, Улан-Удын түмэр замай училищада һуралсажа токарь болоо һэм. Тэндэ 1944 он хүртэр хүдэлмэрилжэ, токарь-мастерын нэрэзэргэ олоһон байнаб. Тиин 1944 ондо намае бусад залуушуултай хамта Селендумын моторо-заһабарилгын заводто эльгээһэн байна.

Мүнөө энэ завод дээрэ жалһаа үлүү хүдэлмэрилжэ байнаб. Ерэһэн үдэрһөө хойшо заводой инструментальна цехтэ хүдэлмэрилнэб. Бидэнэр өөһэдынгөө хүсөөр шухала зэр зэмсгүүдые һэлбэн заһадаг ба шэнээр үйлэдбэрилэн гаргадаг байнабди.

Мүнөө манай завод хүдөө ажахын машинануудай моторнуудые заһабарилжа эхилээ. Энэ хүдэлмэриие эхилээд байхадань манай цехын урда нилээд ехэ харюусалгатай эрилтэнүүд табигдана. Тиимэ дээрэһээнь манай цехын коллектив апрель һарэ соо станогуудта хэрэглэгдэхэ зэмсэгүүдые жэшээтэ һайнаар хангалжа харууһалжа байһан ба хэрэглэгдэхэ зэбсэгээрынь хүсэд хангажа шадаабди. Энээнэй ашаар манай заводой механическа, шудхалгын ба бусад цехүүд һарынгаа түсэбые нилээд горьтойгоор үлүүлэн дүүргээ.

Василий Герасимов (заводой модельщик).

Моторо-заһабарилгын завод дээрэ минии бүлэнэр—4 хүн бултадаа хүдэлмэрилжэ байна. 2 хүбүүн Улаан Армиин албанда абтажа, нэгэнинь хоёр ордентой ба медальтай бусажа ерээд минии хажууда хүдэлмэрилжэ эхилээ. Нүгөөдэ хүбүүгээ хүлеэжэ байнаб.

Энэ завод дээрэ жалһаа үлүү саг соо хүдэлмэрилхэ зуураа, модельщигэй мэргэжэлые шудалааб. Тиин энэ дүршэлые шудалха хэрэгтэ заводой директор нүхэр Коновалов ба шудхалгын цехын начальник нүхэр Давыдов гэгшэ нилээд ехэ туһаламжа үзүүлээ юм. Олон хүүгэдтэй, хүндэ хүшэр байдалтай байхадамни заводой ажахыһаа һаалиин үнеэ ба хони мал намда үгэжэ, минии ажабайдалые һайжаруулаа.

Заводой хүтэлбэрилэгшэдэй энэ бүхы оролдолгые ажал дээрээ харюулхын түлөө үдэр һүнигүй оролдожо байнаб. Мүнөө бүхы захилнуудые өөрөө бүтээдэг болооб.

Минии ажабайдалда ба ажалай дүй дүршэл олохо хэрэгтэмни сэг урга жэ туһа һанайнь түлөө заводой директор нүхэр Леонид Иванович Коноваловта, партийна, комсомольско ба профсоюзна организациинуудта өөрынгөө үнэн зүрхэнэй халуун баярые хүргэнэб.

Энээнһээ хойшодоо өөрынгөө түйлаһан ажалай амжалтануудые саашадань арбидхажа, Эхэ оронойнгоо хүгжэлһэ барха хэрэгтэ өөрынгөө бүхы хүсэ шадалые үгэхэб.

Манай коллективэй түйлалта

...табанжэлэй саада тээ, энэ эльһэн ...Селендумын моторо-заһабарил...гын фундаментын түрүүшын ...табигдажа эхилээ һэн. Тэрэ ...амгалан саг байгаа. Тиин, ...эсэгэ ороноо хамгаалгын ...ехэ дайн эхилжэ, заводой ...хүдэлмэридэ нилээд ехэ һаад ...ха гэбэшье, барилгын хүдэл...шье үдэр зогсоогдоогүй.

...хатуу жэлнүүд соогуур манай ...тул барилгануудаа бодхоо...Хойто тээхи энхэ амгалан ...жэл барилгын бүхы хүдэл...нь ба станок-түхеэрэлгэнүүд ...дүүргагдаһан байна. Заводой ... ба станогууд, түхеэрэлгые ... мүн тэрэшэлэн трактор, ...бусад машинануудай частьнуудые ...үйлэдбэрилэн гаргаха хэрэгтэ ..., үйлэдбэриин һайн дүршэл...ду гол үүргые эзэлһэн бай...тай. Тиин манай инженер...ээ хүдэлмэрилэгшэд болбол ...дүршэлтэдые хангалтатай гаар ...шадаһан дээрэһээ заводоо ...ашаглалгада үгөө.

...дые бодхоожо байһан үедэ ...дэхи партийна, комсомоль...ганизацинууд болбол өөһэдынгөө ... дүршэлтэй кадрнуудые ..., хүдэлмэришэдые таарамжатай зохид байдалаар хангаха ябадалда ба мүн агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ гол түлэб анхаралаа хандуулһан юм. Бүхы коммунистнууд өөһэдтөө даалгагдаһан участогууд дээрэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилөө.

Һүүлэй жэл соо манай завод дээрэ 300 хүнэй һууритай клуб түхеэрэгдэбэ, эндэ нилээдгүй олон ном дэбтэрнүүдтэй библиотекэ эмхидхэгдээ. Коммунистууд Д. Давыдов, К. Мордовской, М. Коновалова ба бусад хадаа хүдэлмэришэдэй дунда агитационно—ойлгууламжын хүдэлмэриие һайнаар ябуулхаһаа гадна тэдэнэй дунда ажалай эмхидхэл ба бүридхэлые һайжаруулжа, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһан байна. Энээнэй ашаар манай завод 1946 оной нэгэдэхи кварталай түсэбые 107 процент, апрель һарын түсэбые 166 процент дүүргэһэн байгаа. Мүнөө манай завод дээрэ ажал хүдэлмэридөө шалгарһан гараһан 102 түрүү хүдэлмэришэд бии. Дайнай жэлнүүдтэ һайнаар хүдэлмэрилһэнэйгөө түлөө тэдэнэр правительствын дээдэ шагналда хүртэжэ медальнуудые абаһан байна. Мүн тэрэшэлэн социалистическэ мүрысөөнэй 44 түрүүшүүл „СССР Союзай газартаряалангай отличник" гэһэн значогуудаар ба 40 хүдэлмэришэд БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Тэдэнэрэй тоодо заводой барилгые эрхилэгшэ Владимир Петрович Добрянский, эрхим стахановецууд П. Карпов С. Никонов, Ц. Рабданова ба бусад оронод.

Мүнөө заводой дирекци партийна ба комсомольско организацинууд заводой түрүүшын ээлжээнэй барилгые дүүргэжэ, заводоо ашаглалгада тушаагаад байхадаа, саашанхи хүдэмэрөө улам һайнаар ябуулха зоригтой. Хүдэлмэришэдэй ажабайдалые һаа жаруулхын талаар тусхай анхарал хандуулха ёһотой байнабди. Манай завод өөрынгөө туһалбариин ажахытай юм. Эндэ 250 толгой хони ямаан ба 50 һаалиин үнеэд бии. Мүн огородно тарилга хэхэ байнабди. Завод дээрэ хэдэн жэлдэ тасалгаагүйгөөр хүдэлмэрилһэн хүдэлмэришэдтэ 15 үнеэд хубаарилан үгтөө.

Заводой партийна, комсомольско профсоюзна организацинууд болбол бүхы хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие зүб зүйтэй гэрэр табяад, дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүдэлмэришэдөө зоригжуулха уялгатай байна.

З. ЭМАРОВ,
Заводой парторганизациин секретарь.

Республикымнай алдар солые арбидхаха завод

Манай Буряг-Монголой Республика болбол мал ба тарялангажалые тон ехээр эрхилжэ, тэрээнэй ашаг олзо ба шэмэ тэжээлээр Эхэ оронойнгоо элбэг баян нютагуудай дунда суурхажа байдагынь лабтай.

Хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ эхи татаһан нэгэдэхи Сталинска табанжэлһээ хойшо манай республикын газар тариалан дээрэ оньһото машинанууд олошоржо, урдын боро ёһоор газар болбосоруулха ябадал һэлгэгдэһэниинь бүгэдэдэ мэдээжэ. Республикын баян сагаан талмайнууд дээгүүр трактор ба комбайн тон олоор хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэрэй гол амин болохо—моторнуудые энээнэй урда жэлнүүдтэ МТС-үүд ба бусад эмнэлгэ сэргэлгэ зүргаанууд өөһэдынгөө хүсөөр заһабарилхадаа ехэ бэрхэшээл үзэдэг ба шухала частьнуудые центрһээ захин асардаг байһан гэшэ.

Сэрэг дайнай хатуу жэлнүүд соо республикын түрүү барилгашадай гараар бодхоогдоһон Селендумын моторо-заһабарилгын завод түрүүшын ээлжээнэй барилга дүүрэжэ, ашаглалгада тушаагдаа.

Тиин энэ завод үшөө ашаглалгада тушаагдаагүй байха үедөө манай МТС-эй 19 тракторнуудай заһабарине тон богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар хэжэ үгэһэн байна. Энээнэй ашаар манай МТС энэ жэлэй хабарай тарилгада хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр саг болзор соонь орожо, тарилгын урда тээхи газар болбосоруулгые ба мүнөө үедэ тарилгыешье һайнаар ябуулжа байна.

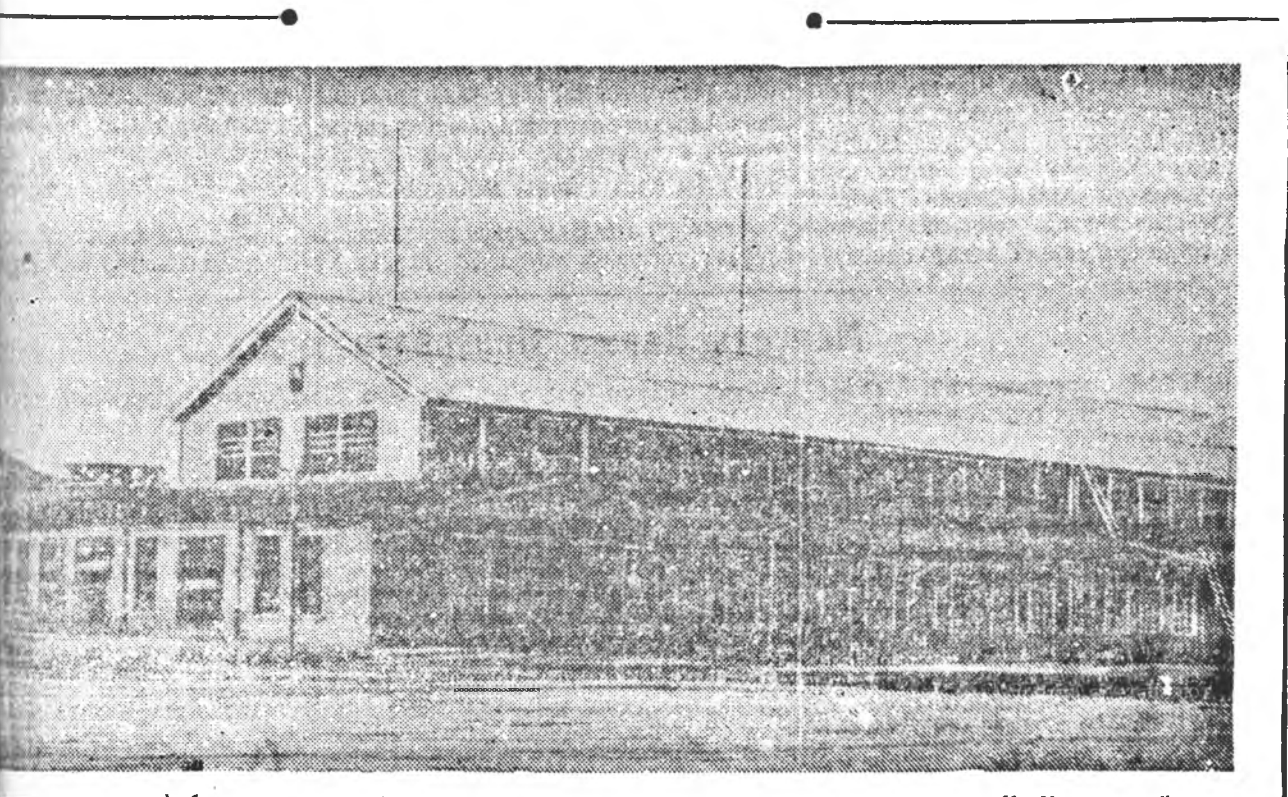
Манай МТС-эй эрхим тракторна бригада Гаяс Нуриевай хүтэлбэри доро тарилгын урда тээхи газар болбосоруулгын хүдэлмэриие дүүргээд, 100 гаран гектарта тарилга хэбэ.

МТС-эй бүхы бригаданууд апрелиин 30-ай байдалаар 1060 гектар газар хахалһан, 628,87 гектар газар культивацилһан, 484 гектар дисковалһан, 1854 гектар газар боронойлһон ба 270 гектар газарта эртын тарилга тарьһаа байна.

Селендумын моторо-заһабарилгын заводой заһабарилһан 19 тракторнууд тарилгын эхилһэн сагһаа хойшо нэгэшье минута соо зогсоогүй жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Тиихэтэй хамта тус заводой коллектив МТС-эй хэрэглэхэ тракторнуудай частьнуудые хүсэд хүрэхөөр үйлэдбэрилжэ үгэһэн байха юм.

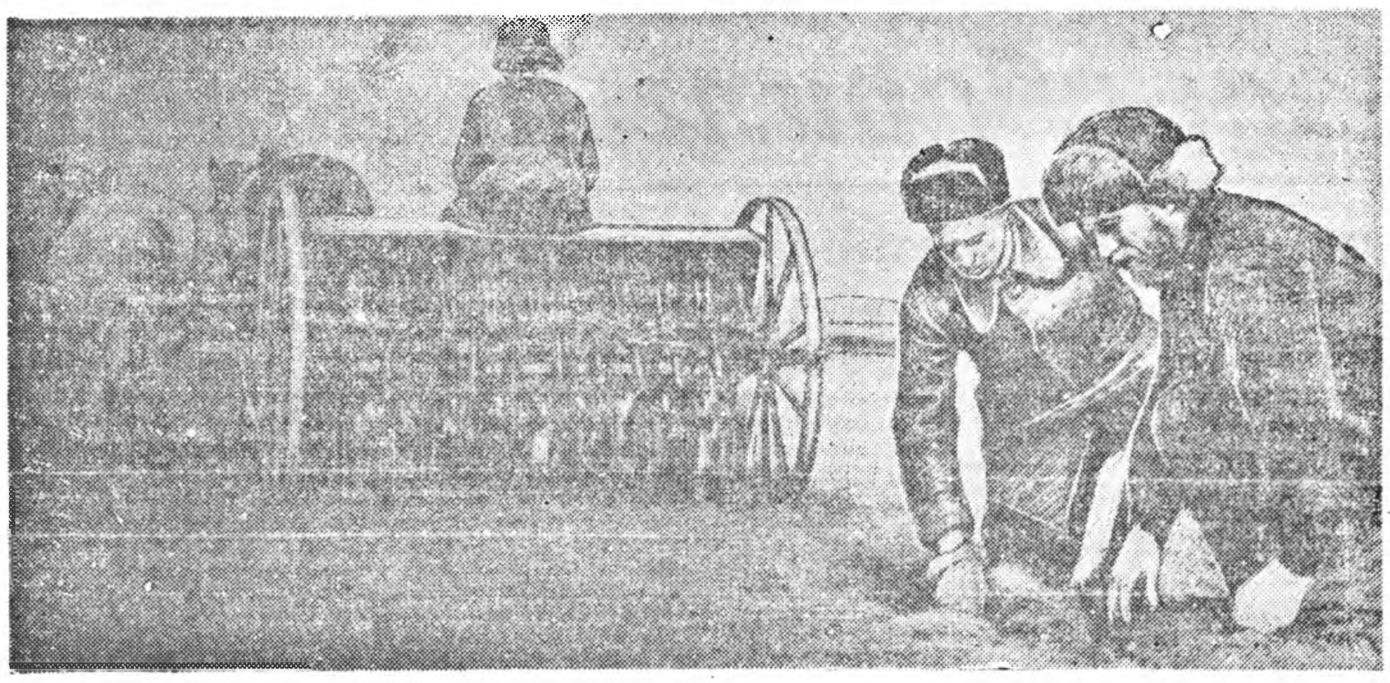
Мүнөө, ашаглалгада үгтөөд байгаа Селендумын моторо-заһабарилгын завод болбол дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй турша соо барилга түхеэрэлтэнүүдээ улам саашадань һайжаруулан үргэдхэжэ, гансахан лэ элдэб моторнуудые заһабарилха завод болохо тэдыбэшэ, харин элдэб моторнуудые өөрөө үйлэдбэрилэн гаргаха завод болохо юм. Энэ завод хадаа Сталинска табанжэлээр табигдаһан хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхэ агуу ехэ түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ мэдээжэ һуури эзэлхэ байна. Энэ заводой саашанхи үргэдхэлые һайжаруулха ба дүй дүршэлтэй кадрнуудые олоор бэлэдхэхэ хэрэгтэ нилээд ехэ анхарал хандуулха шухала хэрэг болоно.

Б. БУДАЕВ. Селендумын МТС-эй директор.

...ушын моторо-заһабарилгын заводой корпус.

И. Красавцевай фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ефремовец С. К. Киселев ба колхозой түрүүлэгшэ Л. И. Матвеев гэгшэд тарилгынгаа шанарые шалгажа байна. О. Зенкинин фото.

Хабарайнгаа тарилгые хурдадхажа Илалтын удэрые угтая!

Һайнаар бэлэдхэһэнэй аша үрэ

Хабарай тарилгада бэлэдхэлые хаһа саг соонь дүүргэжэ, полидоо эмхитэйгээр гарахын түлөө Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой членууд горьтойхон оролдолго гаргаһан байна. Тарилгада бэлэдхэлые һайн шанартайгаар дүүргэһэнэй аша үрөөр, энэ артель тарилгадаа аймаг соо түрүүлэн орожо, худэлмэреэ саг соонь эхилһэн байгаа.

Колхозой түмэршэ дархан нүхэр Хубраков гэгшэ хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдые заһабарилха зуураа нормоёо үргэлжэ 150 процент хүртэр дүүргэдэг һэн. Колхоздо бии байгаа үрһэнэй таряан һайн шанартайгаар сэбэрлэгдэжэ тарилгын кондицида хүргэгдэһэн байна.

Полевой станууд культурно-болбосоноор заһабарилагдаһан байгаа. Тарянажалай нэгэ бригада шэнээр эмхидхэгдээ. Тиин, тэрэ бригадын членүүдтэ зорюулагдаһан хамтын байра, столово, улаан булан түхеэрэгдэһэн байха юм.

Колхозой бригада, звено бүхэн хэхэ худэлмэри, мори унаа, зэр зэмсэгүүдээ хааажа абаад, колхозникуудые ажалда зүбөөр элсүүлжэ байна. Мүн ефремовскэ 2 звено эмхидхэгдэнхэй юм. Тэдэ звенонууд нютагай үтэгжүүлгэнүүдые һайнаар бэлэдхэһэн байна. Эдэ звенонууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 15 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха уялга абанхай. Залуу колхозникууд М. Дамбаев, П. Доржиев гэгшэд үндэр ургаса хуряахын түлөө үнэн зүрхэнһөө тэмсэнэ.

Тарилгада һайн бэлэдхэл хээд, тэрэниие саг соонь эхилһэн дээрэхи колхозой членүүд полевой худэлмэриие аймаг соогоо амжалтатайгаар ябуулжа байнхай. Түрүү колхозникууд эхилхэһээ хойшо үдэрэйнгөө нормонуудые 150 процент хүртэр һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Колхозникуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Тэрэнэй дүнгые саг соонь гаргажа, түрүүшүүлые урмашуулха хэрэгтэ колхозой правлени шухала анхаралаа табидаг байна.

Б. РИНЧИНОВ.

Бимба Дымбрыловэй бригадада

Саянтын машинно-тракторна станциин түрүү бригада болон трактористнууд суурхаһан нэрэ солоёо алдахагүйн түлөө хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо эрид шангаар тэмсэжэ байнхай. Республика соо үнинһөө хойшо суурхаһан Бимба Дымбрыловэй бригада тракторна худэлмэринүүдэй хабарай түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Тус бригадын условно трактор бүхэнөөр 150 гектар элдүүрилэгдэһэн байна.

Мүнөө нүхэр Дымбрыловэй бригадын трактористнууд полевой худэлмэриие амжалтатайгаар үргэлжэлүүлжэ байха юм.

Тракторна худэлмэриингөө хабарай түсэб дүүргэбэ

Бага-Куналейн МТС-эй нүхэр Панченковай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын членүүд тракторна худэлмэриингөө хабарай түсэб майн 1-эй үдэр бүримүһэн дүүргэжэ, МТС соо түрүү һуури эзэлбэ.

Түрүү трактористнууд үндэр бүтээсэ түйлахын хажуугаар үнэтэ горючи арбилһан байна. Жэшээлхэдэ, нүхэр Солодухин үдэр бүри үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө шанга тэмсэл хэхэтээ хамта, 370 килограмм горючи арбилба. Тэрэшэлэн трактористнууд Кушнарев, Сластин гэгшэд үдэрэйнгөө нормонуудые 130—150 процент хүртэр дүүргэдэг байха юм.

Тракторна худэлмэринүүдэй хабарай түсэб дүүргэһээрээ һанаагаа амаржаагүй энэ бригадын членүүд саашадаа бүри эршэтэйгээр худэлмэрилжэ эхилбэ.

И. ТАЙНОВ.

Тарилгын түрүүшүүл шалгарба

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригада, звенонуудай членүүд хабарай тарилгые түргэн ба һайн шанартайгаар дүүргэжэ, үндэр ургаса хуряахын түлөө хамшыгаа шамажа оролсонхой. Тарилгада ороһонһоо хойшо ажалай үндэр бүтээсэ, эрхим шанар түйлажа байһан хүнүүдэй түрүү ажал тусгаар шалгарна.

Колхозой хэдэн үбгэд хамтаржа тусхай звено болоод һайн дураараа газар үһалжа байна. Эдэнэр һайрамаар, тэрэшэлэн гол горхонуудые хаажа олохон гектар үһалһан байха юм. Үбгэд Доржиев, Эрдыниев, Цыбенов гэгшэд худэлмэридөө илангаяа һайнаар хандажа ябанад.

Тарилгата ябагшадай дундаһаа борнойшод Дашиева, Федоров, газар хахалагшад Болдырева, Базарсадаев, Федоров ба бусад үдэрэйнгөө нормонуудые ходо үлүүлэн дүүргэжэ, үлэмжэ һайн үльгэр жэшээ харуулна.

Свердловэй нэрэмжэтэ колхоз тарилгаар аймаг соо түрүүлжэ ябагшадай тоодо оролсоноор. Энэ колхоз полевой худэлмэриие таһалгаряатүйгөөр ябуулжа шадаһанай ашаар ВКП(б)-гэй айком, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан байха юм. Тиин, энэ колхозой эрэгтэй эмэгтэй членүүд Улаан тугаа алдахагүйн түлөө социалистическэ мүрысөөндэ үшөө эршэмтэйгээр оролсоод, тарилгын темпые улам шангадхахын түлөө шууд тэмсэл хэжэ байна.

Е. КУПРАШ.

Хүршэ колхозуудай хоёр ондоо жэшээ

Чесаныгн сомондо ойрохон зэргэлжэ һуудаг хэдэн хүршэ колхозууд бии юм. Сталинай нэрэмжэтэ ба «Улаан Таряачин» колхозууд бүри дүтэ зэргэлжэ һуудаг байна. Тиимэдэ газарайнь хүрьһэн адли шанартай, мүн нэгэн доро саһан хайлажа гэдэлэг гээшэ. Тиигэбэшье, эдэ хоёр ондоо жэшээ харуулжа байха юм.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бүхы бригаданууд полидоо гаража, полевой худэлмэриие саг соонь эхилээ. Тиихэдэнь, хүршэ һууһан «Улаан Таряачин» колхозойнь членүүд мэнэ һаа болтор саг эртэ гэжэ шалтаад, полевой худэлмэридэ гараагүй, һанаа амархан һуужа байба. Тиимэһээ «Улаан Таряачин» колхозойхид полевой худэлмэреэр Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо холо гээгдэжэ ябаха юм.

Тарилгые түрүүшын үдэрһөө хойшо унжагайруулхые һэдэһэн «Улаан Таряачин» колхозойхид гээгдэлээ түргэн усадхажа, түрүүлжэ ябаһан хүршэнэроо энэ дороо хүсэхэ ёһотой.

А. ТАПХАЕВ, Хэжэнгын аймагай Чесанын сомсоведэй секретарь.

Трактористнууд мүрысөөндэ түрүүлэнхэй

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй № 10 тракторна бригадын трактористнууд (бригадирынь нүхэр Г. Шоозонов) полевой худэлмэриин түсэбые түргэн ба эрхим шанартайгаар дүүргэхэбди гэһэн уялгануудые абаад, эршэтэй темпээр худэлмэрилжэ эхилһэн байгаа.

Мүнөө үедэ энэ бригадынхид культивации, борнойлго, дискованиин хэхэ түсэбүүдээ апрелиин 25-да 56 процент дүүргэжэ тарилгын худэлмэриие улам эршэмтэйгээр үргэлжэлһөөр.

Тус бригадын эрхим трактористнууд П. Овчинникова НАТИ трактораар полевой худэлмэриин түсэб апрелиин 25-да 80,1 процент, Р. Дашиева —79,4 процент дүүргэжэ, МТС-эй дирекциин ба парторганизациин дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шагнал абаһан байна.

Тарилгынгаа талмай үргэдхэнэ

Кабанскын аймагай эдеэ—хоолой комбинат аймагайнгаа ажалшадые амтатай ба шэмэтэй хоолоор элбэг дэлбэгээр хангахын түлөө энэ жэлдэ тарилгынгаа талмайе үргэдхэхэнь.

Мүнөө энэ комбинат болбол хартаабха ба элдэб техническэ культура элбэгээр тарижа эхилээ.

Мүн тарилгынгаа талмайе үргэдхэһөө гадна ш бүүнайнгаа фермэдэ шубуудые олошоруулхаар хараална.

Мэргэжэл шудалһан кадрнууд

З водой барилгын худэлмэриин дүүрхэ үедэ шудхалгын цехтэ ородоо 10 гаран худэлмэришэн байһан юм. Тэдэ эрбаандаа шахуу залуушуул ба шудхалгын хэрэгые оролдоо мэдэхэгүй байгаа һэн. Заводоо ашаглалгада тушааха үдэр хүртэр эдэ 10 гаран худэлмэришэд эрхим дүй дүршэлтэй шудхалаашад, вагранчигууд, формовщигууд ба хэбэлэд болоод гараа.

Залуу худэлмэришэдые эрхим шудхалаашад болгохын түлөө би өөрөө ниилээд ехэ анхарал оролдолго гаргаһан байнаб. Үнөөгүүр худэлмэридөө гараад, тэдэнэртэ 1 часай туршада соо шудхалгын хэрэгтэй тарижэ заадаг ба тэрэнэйгээ һүүлээр болоото шудхалгаа дээрэнь худэлмэрилүүлжэ, эдэнэрые үйлэдбэриин дүй дүршэлдэ һургадаг һэм. Залуушуулай дунда Марьяна Гайнулина, Фаузия Сабирова, Люба Кузнецова бусад шудхалаагад дүршэлые түргөөр ба һайнаар шудалһан байна. Тэрэнэй ашада эдэнэр 2-3 һарын хойто тээ бэеэ даагаад худэлмэрилжэ эхилээ.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ манай коллектив жэшээтэй һайн амжалта түйлаа. Апрель һарын түсэбые апрелиин 23-ай үдэр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тиихэтэй хамта түсэбэй дээрэ тээ 300 пыльнигууд, 300 втулкнууд, 150 хабсаралгын поясунууды үйлэдбэрилэн гаргаһан юм. Мүн мяханай комбинадай коллективтэ социалистическэ туһаламжа болгон 500 ролигуудые, 3,5 тонн ын хэмжээнэй болва, канууды шудхажа үгэһэн ба архиин завдто 500 колосникуудые шудхажа үгэһэн байна.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ манай цехын коллектив түрүү һуури эзэлээ, энээнэйнгээ ашада цехын бүхы худэлмэришэд ажалай үндэр бүтээсые 309 процент хүртэр дээшэлүүлһэн байха юм.

Л. ДАВЫДОВ, Шудхалгын цехын начальник.

Фельетоной

ҮБГЭН ШАГНАГШЫН ҮГЭ

Торниин аймагай томохон колхоз болохо „Заветы Ильича" гэжэ артели үнинэй худэлэгүй.

Эндэхи колхозууд зарьмандаа радио шагнахадаашье, нэгэл дуу удаагаар дуулададаг дуушад, уран зохёолнуудые олон дахин дабта хэдэн артистнууд тухай хөөрэлдэжэ һуудаг. (*Худөө бэшэгшын бэш*

Үргэн манай колхоз лээр
Узел, радио бии болоһоор
Үнихэнэй болобо гээшэ ха.
Үдэр һүни дуугаржа
Үргэһэ нойрымнай сэлмээһээр
Үшөөл үнинэй гээшэ ха.
Үглөө үүрээр бодоходомни
Үгэ залгажа эхилдэг
Улан-Удын радио юм.
Үдэшэ орой болохолоор
Үг-маг... харшагандаг
„Үйлэ муутай" узел юм.

* * *

Алдарта түрүү зоной
Ажалайнь дүршэл мэргэн аад,
Амжалтань угаа ехэ юм даа.

Аймаг сомонһоо дуулажа
Андалдаа хэжэ байгаа һаа
Аятай, туһатай байха һэн даа.
Арад зоной дундахана
Алтан хуудаһаар эбхэрдэг
Аман зохёол элбэг б и.
Абажа тэрэниие найруулаад,
Артистын уншадаг болоо һаань
Айхабтар зүйтэй гэжэ бии.

* * *

Хүгжэм дуунай дамжуулга
Хэды һонин гэн гэһэйш
Хомор, ойлгосогүй байдаг юм.
Хорёод, арбаад дуунуудаа
Хоноод, үнжөөд лэ дахидаг
Хоолой һайхатай дуушад юм.

Колхоз, совхоз, МТС...
Холбон зохёон дуула...
Хонгёо дуунууд олон...
Композитор, юун гэлсэ...
Хэрэгтэй зониинь бай...
Хэрэглээд абахаяа яда...

* * *

V—үзэгөөр эхилжэ
Х—үзэгөөр дүүрэһэн
Бишиихан фельетон ...
Үнэн зүрхэнһөө тэм...
Үсөөн эды дутуунууд
Ухl—түргэн зайлаһай...

РАДИО...

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Апрелиин 26-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 26. (ТАСС). Трибуналай апрелиин 26-ай үдэшын заседани дээрэ гэршэ Гизевиус гэгшэһээ зэргэ асуулта үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Гесс ба Франк гэгшэдые үмөөрэгшэ Зайдль болбол дайнай үе соо ямар нэгэн гадаадын тагнуулнуудта худэлмэрилөөгүй һэн гү гэжэ гэршэһээ асууба. Гизевиус „яагаашье хадаа үгы" гэжэ эрид харюусана. Энэ асуудалые нарибшалжа тодорхой болгохые Зайдлиин оролдоходонь, түрүүлэгшэ тэрэнэй үгые таһалжа, энэ асуудал „зохихогүй" гэжэ мэдүүлбэ. Тэрээнэй асуудал хадаа Гизевиусэй мэдүүлгын баримтын хүсые элирүүлхэ зорилготой юм гэжэ Зайдль элирхэйлнэ.

Гэбэшье өөрынгөө асуудалые табиһыень Зайдльда Трибунал зүбшөөрнэ. Гизевиус болбол ямаршье гадаадын тагнуулда худэлмэрилөөгүйб гэжэ дахин дабтаба.

Гэршэ Гизевиусһээ асуулгаар, Франкые үмөөрэгшэ хэрэгые харуулга дүүргэбэ.

Сүүд болбол сүүдлүүлэгшэ Юлиус Штрейхерһээ асуултада орно.

Үмөөрэгшын асуудалнуудта харюусахадаа Штрейхер болбол өөрынгөө биографиие тодорхойгоор хөөрэжэ, Гитлертэй өөрынгөө анха уулзалт ерэзмын хүгжэлтын жэлнүүдые хүхюутэйгээр ... лер болол засагые гартаа ... хамта Штрейхерые Мюнхен... ба антиеврейскэ бойкот эмхи... рээндэ дааалгаһан байна. ... рние гү сэдхэхын тула Штре... бол таарамжатай захирал... гаргануудые гаргаһан бай... һүүлээр Штрейхерые нюрнб... гова хуулинууд гээшые ... баад улһан байгаа.

Штрейхэрһээ асуулта ... апрелиин 29 болтор хойшо...

Апрелиин 29-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 29. (ТАСС). Трибуналай үдэшын заседани дээрэ сүүдлүүлэгшэ Штрейхерһээ асуулта хэлгэ үргэлжэлүүлэгдэбэ. Штрейхер хадаа өөрынгөө хэһэн гэмтэ ябадалнуудые хамаг бүхы аргаараа бусад хүнүүдтэ тохохые оролдоно. Тэрэнэй „Штюрмер" гэжэ һүйдхэлэй хуудаһануудһаа абтажа уншагдаһан баримтануудаар хашагдажа, Штрейхер болбол бүхы еврейскэ арадые үгы хэхэнь „зайлашагүй" гэһэн Гитлерэй үгэнүүдые имагтал дабтадаг байһан шэнгеэр хамар доро шашана.

Гитлер гү, али ямар нэгэн ондоо хүниие бариха аргагүй газартаа Штрейхер хадаа өөрынгөө гэмтэ ябадалнуудые зэмэгүй шэнжэтэйгээр харуулхаар аа и болохоор оролдоно. Нюрнбергдэхи синагогые һандаргаһан тухай англиска эмнэ талын түлөөлэгшэ Гриффит Джонсоной асуухада, синагогые „имагтал архитектурна" бодолготойгоор үгы хээ һэм гэжэ сүүдлүүлэгшэ харюусана.

Сүүдлүүлэгшэ дэн нэтэрүүгээр арсабашье, гэмнэлтэ хадаа Штрейхер ганса антисемитскэ пропагандаар хизаарладаггүй байгаа гэжэ гэршэлэн баталба. Тэрэнэй приказаар Нюрнбергэй болон Фюртын еврейнүүд өөһэдынгөө зөөриһөө һалаһан байха юм. Хэдыхэн үдэрэй туршада Штрейхер ба тэрэнэй гарай хүнүүд найман зуун еврейскэ бүлэнүүдые дууһан дээрмэдэжэ, тэдэнэй лавкануудые, шэнэхэн мастерскойнууд ба гэрнүүдые „сэбэр шуһата арийцуудта" үгэһэн байна. Гаулейтертэ өө тэнь баялиг олзо хүртэжэ, эрэнь еврейнүүдые дээрмэдэһэнэй ашаар өөрынгөө кассада нилээд нэмэлтэ оруулаа һэн.

Гэмнэгшэ хадаа Штрейхерэй һүйдхэлэй үгэнүүдһээ баримтануудые уншажа, сүүдлүүлэгшэ болбол Европын зүүн тээ еврейнүүдые олоорынь үгы хэһэн тухай лаб мэдэхэ ба өөрынгөө статьянуудаар эдэ шуһата хэһээлтэ хэхыень гитлеровецүүдые урмашуулдаг байгаа гэжэ гэршэлэн батал...

Гитлер ёскэ Германиин ... дүтэлхэ бүри Штрейхер ... нүүдые „һүүлшынь хүн бол... хаха гэжэ хашхардаг байһа...

Эдэ үгэнүүдые яажа ой... гэмнэгшын асуухада, Штре... һэнгэргүйгөөр харюусана... имагтал ерэдүйе үзэхэ ...

Штрейхерһээ асуулта ... жэ дүүргэхэдэ, Штрейхер... шоферһоор удаан сагта б... гэгшэ гэршые Трибуналай... на. Гэршэ хадаа өөрынгөө... һан Штрейхерые али бо... хаар оролдоно. Тиигэд... һамган асуугдана. Тэрэ... шадалаарһа сүүдлүүлэгшы... мэ хэгшые" харуулна.

Энэ гэршэһээ асуултаар үдэшын заседани дүүрэнэ.

Апрелиин 30-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 30. (ТАСС). Трибуналай үглөөнэй заседани дээрэ адвокат Маркс гэгшэ хэдэн гэршэнэрые асуужа, сүүдлүүлэгшэ Штрейхерэй үмөөрэлтые дүүргэбэ.

Трибунал болбол сүүдлүүлэгшэ Шахтын хэрэгые дуулалгада эхилжэ ороно. Сүүдлүүлэгшын үмөөрэгшэ д-р Дикс гэгшэ сүүдлүүлэгшын өөрынь мүрдэлгэһөө баримтануудые харуулжа эхилнэ. Диксын гүйлтаар Шахт болбол өөрынгөө биографиие тодорхойгоор хөөрэхэдөө Гитлер ба Герингтэй зэрэнгөө танилсаһание, мүн тэрэшэлэн „Минии тэмсэл" гэжэ номые ба Гитлеровскэ партиин программые өөрынгөө шудалһан тухай тогтожо хэлэнэ. Фашист... раммые гэмтэй гэжэ ... тэрээнтэй нэгэдэнэб гэжэ Ш... л эд, „национал-социалист... гиин" зарим пунктнүүд... зүбшөөнэгүйб" гэжэ нэмэбэ.

Шахтһаа асуулта хэгэ ... дани дээрэ хойшолуулагдаба.

Апрелиин 30-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, апрелиин 30. (ТАСС). Мүнөөдэр Трибуналай үдэшын заседани дээрэ Шахтһаа тэрэнэй үмөөрэгшэ асуулта хэжэ үргэ жэлүүлбэ. Шахт болбол баримтануудые тоогүйгөөр тэрээндэ үзүүлэгдэһэн гэмнэлтые эридээр арсаба. Шахт болбол немецүүдые зэбсэглэдэ үргэлжэ ба Европын арадуудые дайгаар һүрдүүлжэ 1934—1939 онуудта хэлэһэн өөрынгөө дайшалсан үгэнүүдые ба Периһдын декларациие мүнөө зэмэгүй үгэ хэлэлгэнүүд байһан шэнгеэр харуулхые оролдоно.

Тэрэниие элирүүлһэн, Берлиндэхи американска генеральна консул байһан Мессерсмиттын мэдүүлгые дайража хэлэдээ. Мессерсмитт хадаа тэрээнһээ ямаршье агрессивнэ үгэ, сэрэгэй шэнжэтэ ямаршье һүрдүүлгые дуулажа "шадахагүй" байгаа гэжэ Шахт батална. Шахттай нюур гараа хөөрэлдэһэнһөө мүн лэ заһан урдань Германида американскэ элшэн сайд байһан Додд гэгшын бэшэһэн тэмдэгүүдэй Мессерсмиттын хэлээшэнь тэд ба гэжэ сүүдлүүлэгшэдэ хэлэхэдэ, тэрэнь Доддын үгэрэй тэмдэглэлнүүд тэрэнэй үхибүүдэйнь нараулһан хаданы үнэн байжа шадахагүй гэжэ тон э еэдэтэл шалтаг бараад, энэшье барилтые буруу болгохо һэдэлгэ гаргана. Тиихэтэй хамта Шахт болбол Доддын нюур тушаа хэлэжэ эхилээд, тэрэ хадаа "Элшэ һэжэг түрүүлхэ ябадал гар аха шадабарияараа илгар аг байгаа" гэжэ мэдүүлнэ. Американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Джексон асуулта ябуулгада оролсожо, американска хуулита түлөө эгшэлые шүүмжэлхэ ба ... тэдэниие шалгалха ... сүүдлүүлэгшэдэ үгтэдэг ... гүүсэжэ хэлээ э. Тэрэнэй Гит... саанай тухай үмөөрэгшын ... харюусахадаа Шахт болбол ... һургуу нии һурлсые ду... хад һургуулитай хүн» ... һүүлээрэнь Гитлер тухай ... эн дэмы хооһон үгэнүүд эхилнэ.

Өөрөө Гитлерые дахагша гэжэ батлаад, Гитлертэй ... һалаагүй һэм гэжэ Шахт нэмэнэ.

Шахтһаа асуулта хэхэ ... н гэлэй засе а дээрэ үргэ... хойшолуулагдаба.

Майн 1-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 1. (ТАСС). Трибуналай үглөөнэй хамаг заседани хадаа сүүдлүүлэгшэ Шахтһаа асуултада зорюулагдаба. Тэрэниие үмөөрэгшэ адвокат Дикс болбол ехэнхидээ Шахтда үзүүлэгдэһэн гэмнэлтэдэ хаб адахагүй тодорхойнуудаар һонирхоно. Иимэ дээрэһээ Шахтын мэдүүлгэ зарим тээгээ хэрэгтэ ямаршье хабаагүй байна гэжэ Холбоото Штадуудһаа главна гэмнэгшэ Джексон хоёр дахин Трибуналай анхарал хандуулха баатай болоно. Хамагай һүүлдэ Трибуналай түрүүлэгшэ Лоуренс болбол сүүдтүү эгээ эһэ асуултые бүхэли үдэр шахуу хэнэт гэжэ үмөөрэгшэдэ мэдүүлээд, үшөө хэды саг асуултаяа үргэлжэлхөөр һанаашалнат гэжэ тэрэнһээ асууба. Шахтһаа асуултаяа үглөөдэр дууһажа магад би гэжэ адвокат харюусаба.

Үглөөнэй заседани дээрэ ябуулагдаһан сүүдлүүлэгшэһээ асуултын эхэнхи хубинь Шахтын финансова ... да зорюулагдаһан байна. ... бо бол Германиин зэбсэг... с роолаха ябадалые хангаг... мэд рбэшье, энээгээрээ ... тухай асуудлые гэнзэгы... болгохо р" хүсэдэг бай... мэдүүлжэ, өөрыгөө сагаар... доно.

Шахтһаа сүүлшын асуу... заседани болтор хойшолуу...

Марсель Кашен Белградта ерэбэ

БЕЛГРАД, апрелиин 30. (ТАСС) Белградска радиогой дамжуулһанаар. Франциин учредительно суглаанай депутат, „Юманите" гэжэ газетын главна редактор Марсель Кашен Белградта ерэбэ. Нэгэн хамта бүгэдэниитын ажалай конфедерациин түлөөлэгшэ, „Юманите" газетын редактор мүн тэрэшэлэн Франциин коммунистическэ залуушуулай союзай түлөөлэгшэ ба Кашенай хүбүүн ерэлсэбэд. Аэродром дээрэ Марсель Кашеные Югославиин Арадай скупщинаһаа д-р Станкович, Югославиин коммунистическэ партиин Центральна Комитетэй түрүүлэгшэ, министрнүүдэй соведэй генеральна секретарь Бакич ба бусад угтабад.

Д-р Станкович Арадай скупщинын умэнэһээ Марсель Кашеные амаршалба. Д-р Станковичын амаршалгада харюу болгожо. Марсель Кашен Югославида ерэхэ арга... һонһоо золтой байһа...

Марсель Кашен болбо... Майн нэгэнэй еһолол ба... юм.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМ...

АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности —7-80 сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6.03 (2 зв.). объявлений 2-64 (2 зв.).

Д—00603.

Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.